

ELŐFIZETÉS

HELYBEN:
Egy évre 24 koron.
Egy hónap 2 koron.

VIDÉKEN:
Egy évre 28 koron.
Egy hónap 2 k. 60 f.

HIRDETÉSEK:
4-hasábos betű sor egyszer 20 fill.
minden következőnél 16 fillér.
Naplótár ára 40 fillér

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 257.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvény-
Társaság.
József főherceg-ut 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1904.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
Stauber József.

Péntek, január 15.

Mai számunk főbb közleményei:

- Vezérek:** Hare az isten körül.
- A képviselőház ülése.**
- Aradi dolgok.**
- Takács Zoltán Amerikába kérszél.**
- Tisza és Pitrelek.**
- Ajándék az aradi szenedéknek.**
- Az aradi céh-zászlók és a minoriták.**
- Pótvizsgálat Grau Lajos ügyében.**
- Új gyárak Aradon.**
- Kilépések az izraelita hitközségből.**
- Gözmeter a mellényzsebben.**
- Jubiláló tűzoltók.**
- Betrány az utcán.**
- A eobolyprémes hölgy.**
- Tisztelendő ur és primadonna.**
- Tárcs: Régi szerelmek. Irta: Vay Sándor gróf.**
- A nyem.**
- Regény-Csarnok: Az Antikrisztus esedái.**
- Irta: Lagerlöf Zeima.**

Harc az isten körül.

Arad, január 14.

Különös véletlen, hogy Aradon egyszerre két hitfelekezet kebelében merültek fel ellentétek a hívek és a hitélet vezető férfiai között. A katolikus egyház lokális feje az ipartestület tagjai ellen ujságpólemiát folytat; az izraelita hitközségben pedig a kultuszadó mértéktelen felcsigázása szecessziót idézett elő.

Aradon évek hosszú sora óta megszokott dolog, hogy helyi események szolgáltatassanak anyagot az unatkozó közhangulatnak. Mintha csak szinpaddá alakult volna át közéletünk, ahol tudvalevőleg

mindig történnie kell valaminek. A Bácsok, Kriványok hirmagtárát csakhamar fölvaltotta egy-két aradi bank botránykrónikája; sőt nevezetes jelenség, hogy amint fölmerült Budapesten a kosaras asszonyok divatja, nyomban felütötte fejét Aradon is egy rövid lejáratu kosarasaffér. Nálunk a nagy Galeottó nem jár táplálékért a szomszédba, Aradon önmagából táplálkozik.

Csak a felekezetek világába nem tudott belekongatni eddig a fáradhatlan, az ehes hirharang. Ugy látszott, mintha az istenhez forduló lelkek társadalmát tisztultabb légkör mozogná körül, mint a kenyérért futkosók országát, s ami ott történik, az mind tökéletes és fenséges...

Maguk a felekezetek vezetői kezdték el a kiábrándítás munkáját.

Az aradi iparos céhek zászlai megszámlálhatlan évek óta helyet találtak a minoriták szentegyházában. Kapcsot képeztek ezek az isten hajléka és ama sok száz iparos között, kik kenyérkereső foglalkozásuk szimbolumát látták a megfakult, szétfoszlott zászlókban. A munka kérges kezű emberének jól esett tudni, hogy iparának fölszentelt jelvényét ott őrzik az isten hajlékában, s tanuja napnap után, amint az egyház fölői hiúságtól ment szolgálja áldást kér az emberek munkájára a minden iparok Mesterétől.

És egy napon arra virradnak az ipartestület tagjai, hogy valaki megbolygatja ezeknek a szent jelvényeknek nyugalmát,

s kijelenti, hogy most már csak bizonyos feltételek mellett, vallásbéli ellenszolgáltatások árán hajlandó helyet adni a céhek zászlainak.

A szeretet papjai adás-vételi ügyeket kínálnak a híveknek. Vásárt, amely vagy létrejön, vagy nem.

S a jámbor iparos azon veszi észre magát, hogy kezd alábbszállani szemében arról a fenséges magaslatról az egyház tekintélye, mert ami ott történik, az telve van emberi fogyatkozásokkal, az nem tökéletes.

Ez az egyik eset.

A másik, mely az izraelita hitközség kebelében játszódik le most, még ennél is profánabb. Itt már nem vallásbéli szolgálmányokért folyik a harc, hanem a hétköznapi élet legistentelenebb szerszáma: a pénz miatt.

A hitközség vezetősége meghonosította azt a kellemetlen divatot, hogy évről-évre fölemelte a hitközségi tagok adóját. Egyik esztendőről a másikra száz percenttel emelni valamely adózó polgár terheit, éppenséggel nem tartozott a ritkaságok közé. A hitközség adminisztratív költségei versenyt öregbedtek az idővel, s így bekövetkezett az az anomália, hogy Aradon akárhány izraelita polgárnak nagyobb a hitközségi adója, mint az állami adója.

Az elégtelenség a község vezetőségének fogyatékos gazdasági politikája miatt szemmeláthatólag növekedett, míg végre

Régi szerelmek.

Irta: Vay Sándor gróf.

Hosszu havas délutánokon sok mindenfélét össze lehet gondolni. Elmult vidám farsangok, szép asszonyok, bohó meg ábrándos szerelmi álmok, érzékeny históriák jutottak eszembe. Van belőlük elég a leveles ládában. Lehet válogatni. Imhol mindjárt legfelül a szép Draskóczyné esete. Ez még a dédapám idejéből való történet.

Szép asszonyban, nyájas barátkozásban soha sem volt szegény Gömör vármegye. Rimaszombatban, Rozsnyón mindenkor kivették részüket a farsangból. Jutott a vidék kastélyainak, kuriáinak is bőven. A vizesréti Sturmann-féle kastélyban akkora terem volt, hogy mikor egyszer nagyon neki csucosodott a jókedv, huszonnégy cheveauxleger tiszt, lóháton járta benne a kantatáncot. A Draskóczy familia meg udvari cigányt is tartott.

Talán éppen Vizesréten, de lehet az is, hogy valamelyik Draskóczy kastélyban, vagy éppen egyik vármegyei bálon ismerkedett meg a szép asszony azzal a Hompesh nevezetű katonatiszttal, akiről a következőkben leszen majd szó.

Hompesh angol családból eredt. Magas szál, kék szemű, szőkebaju gentleman volt, aki mindent komolyan vett, többek között a szerelmet is. Az első minét után ugy belé veszekedett a búbajos magyar menyecskébe, hogy fogadást tett, hogy: vagy ő vagy senki!

Nem csábitgatta Hompesh Draskóczyt. Nem kért tőle titkos találkozót jázminbokros lugasban. Még csak leveleket sem küldözgetett utána. Ezt a korrekt gentleman mind shoking-nak tartotta volna egy férjes asszonynyal szemben.

Egyszer azonban valami restauracionális nagy ebéd-n, mikor a hazafiak a pénz kevés volta, a szó drágasága — akkori örökös gravamen — miatt évelődtek, meg hosszú tósztokban éltették a főispánt, elmondta Hompesh a szíve szándékát. Angolos rövidséggel, minden képletes beszéd nélkül ecsetelte nagy szerelmét. Aztán megmondta a szép asszonynak, hogy mellette olyan élete lesz, akár a paradicsomban. Végzetül kérte, hogy váljon el az urától, legyen nejevé, mert ő csak majd Mrs. Hompeshhez mer közeledni.

Hogy szerette-e Draskóczyt az urát, avagy sem, arról nem beszél a régi, familiáris krónika. Lehet, hogy ez is csak olyan házasság volt, mint annyi más nemes uraimnál. A nénik meg a bácsik kommandáltak a partiet, a fiatalok azután valahogy összetörődtek. A dolognak somnázata azonban az, hogy Draskóczyt elutasította még becsületes szándékával is a tiszt urat.

Hompesh desperátus volt. Legf-szebb löszőr kravátlíját, a legnyalkább fehér waffenrockot vette elő, mikor bucsuzni ment a százsor-szép menyecskéhez.

Akkor sem beszél semmit. Egy szál virágot meg egy hajfürtöt kért Draskóczytól, hogy este nye örök emlékül. A virág, meg a hajfürt

dédanyáink idejében az anziksz kártyát helyettesítette. A szép asszony teljesítette az ábrándos lovag kérését. Még azt megengedte neki, hogy megcsókolja a kezét, ott, a hol az ujjat-ian selyemből való keztyű végződött.

Hompesh csakhamar nyergeltetett és elvágatott. Utána szállt a gömöri utak fehéres pora, hársak virágának édes, balzsamos illata.

Rögen mealkonyodott, mire a tiszt haza ért szállására. Rideg, egyhangú volt a fogyatékos butorzatú kvártély. A falon aféle schwarzwaldi kakukos óra ketyegett. Hompesh elővette a virágot, meg a hajfürtöt. Olyan volt az, akár az élő selyem. Szinte áradt belőle a melegség, az illat. Mintha egy-egy villanyos szikra is pattant volna ki a sötétben.

Körülnézett most a tiszt. Boldogtalan szerelme relikviáinak keresett helyett. A rozoga szekrényt nem találhatta elengendő jónak, a fenyőfa asztal fiókja sem vált be. Egyszer-kétszer kibuzta, majd betolta. Aztán hosszú lépésekkel elkezdett föl s alá járkalni. Egyszerre csak megállt, kivette zsebéből széles pengéjű, éles kését és fölgombolta mellén a waffenrockot, a kés megvillant, Hompesh egy hosszú, mély vágást ejtett a mellén. Ez már csak titoktartó etui lesz virágnak, hajfürtnek. Annyi oreje volt még, hogy a sebbe belegyömöszölte a Draskóczyt hajfürtjét, aztán végig zuhant a padlón.

Igy találta meg a szolgálja, aki csakhamar föllármázta a tisztet meg a felsért. Jött is az örökösen tubakoló, egy kicsit az orrán ke-

tegnap egy sajnálatos bomlási proceszus vette kezdetét a felekezet kebelében.

Ez a másik eset.

A hitélet magasztos világába belésvárogtatták a hitközség vezetői a kal márszellemet. Aki a vallás szabályai szerint kíván élni; aki abban a tudatban akarja ringatni lelkét, hogy tagja egy vallásos gyülekezetnek; aki templomba akar járni, hogy közel jusson az istenhez: az két marokkal nyuljon a zsebébe és fizessen. Sokat fizessen, kétszer-háromszor annyit, mint amennyit elbir, mert különben megütik a dobot a háza előtt, s elérvezetik az utolsó párnáját is.

Nem tudjuk helyeselni azt, hogy apró okok miatt kilépjen valaki egy felekezet kötelékéből; valamint nem szívesen halljuk azt a hangot sem, melyen ma az ipartestület válaszol a minorita rend főnökének. De mindkét esetben látniok kell a hitközségi és felekezeti élet hivatott vezetőinek, hogy az első, a nagyobb hibát ők követték el, s hogy nem a híveknek, hanem első sorban a pásztoroknak feladata megőrizni a vallás hozzáférhetetlen, szűzies tisztaságát; az ő kötelességük megővni a hitéletet a piaci zaj szennyétől.

Peccatur intra et extra muros.

De végre is kívánatos, hogy elcsendesedjenek Aradon mielőbb a felekezetek kebelében dúló viszályok, s az istent kereső lelkek országa megtisztulva alacsony fogatkozásaitól, tökéletes legyen megint és fenséges.

**

Országgyűlés.

A képviselőház ülése.

— Az Aradi Közlöny távirati tudósítása. —

Budapest, január 14.

A t. Ház ma csak nehezen tudott elindulni. Tegnap dolgozott egy keveset s talán az fárasztotta őt olyan nagyon. Mikor Perczel Dezső elnök tíz óra után megnyitja az ülést, csak alig egy két ember ül a padokban.

Mindegy. Valahogy csak el kell indulni.

Azt jelenti hát az elnök, hogy Lovászy Márton sürgős interpellációját a póttartalékosokról az ülés végén, háromnegyed két órakor terjeszti elő.

A képviselőház ülése január 14-én.

— Kezdeté d. e. 10 órakor. —

Elnök: Perczel Dezső.

Az ülés megnyitása után következett az ujoncok létszámának megállapításáról szóló törvényjavaslat harmadszor való olvasása. A javaslatot Szóts Pál olvassa.

Elnök: Kérde a Házat, elfogadja-e a javaslatot?

Lovászy Márton: Kéri az elnököt, konstataálja, hogy a Ház nem határozatképes. Kéri egyúttal a Ház megszámlálását.

Elnök: Elrendeli a megszámlálást s csakhamar konstataálja, hogy a Ház határozatképes. Fölteszi aztán újból a kérdést, mire a Ház a javaslatot harmadszori olvasásban is elfogadja.

Elnök: A Ház tegnap megszavazta a tisztviselők pótlékáról szóló javaslatot. Hátra van e javaslat harmadszori olvasása.

A harmadszori olvasás megtörténik s a Ház ezt a javaslatot is elfogadja.

(Az ujoncmegajánlás.)

A napirend harmadik pontja az ujoncmegajánlási javaslat általános tárgyalása. A javaslatot első sorban Münnich Aurél előadó szól.

Münnich Aurél: Elfogadásra ajánlja a javaslatot és a javaslattal kapcsolatban a horvélmi kormány három rendbeli jelentésének tudomásul vételét.

Tóth János: A Kossuth párt nevében szól a javaslathoz. A párt eddig sohasem szavazta meg az ujoncokat és mindig hangoztatta, hogy a hadsereg idegen szellemű, hiányzik belőle a tettekre buzdító nemzeti eszme. (Helyeslés a baloldalon.) Évtizedek óta küzd a párt a centralizáció ellen és hogy erre oka volt, bizonyítja a chlopi hadparancs is. Az uralkodó megtagadta annak elismerését, hogy Magyarország önálló állam. Ugyanezt tagadta meg tegnap Pitreich közös hadügyminiszter a delegációban. Mindezek bizonyítják, hogy Magyarországnak a hadügy terén önálló rendelkezési joga nincsen.

Az egész nemzet állást foglalt a mai véd-szervezet ellen. Megnyilatkozott a deputációk útján, a függetlenségi párt akciója útján, melynek az volt első eredménye, hogy a szabad elvű párt katonai programot adott. A függetlenségi párt továbbra is megmarad a régi alapon s követeli az önálló magyar hadsereget. Szólvén tehát nem fogadja el a javaslatot, ellenben határozati javaslatot nyújt be, mely szerint utasítsa a Ház a kormányt, illetve a honvédelmi minisztert, terjesztszen a Ház elé

1904-től fogva kimutatásokat arról, hány magyar honos tisztet helyeztek át osztrák ezredékből a magyar ezredébe, a magyar alapítványi helyeken hány magyar honos van, a katonai iskolákból kimustrált növendékek közt hány beszél magyarul.

Szederkényi Nándor: A javaslat ellen emel szót s egész csomó történelmi munkából tart fölolvásokat a magyar hadseregről. Ezután ismétli mindazt, amit Pitreich a delegációban mondott s végre sorra véve állításait élesen száll szembe azokkal.

Ezután tíz perc szünetet kér, hogy szünet után folytathassa beszédét.

Elnök: Elrendeli a tíz perc szünetet.

(A tanácskozási idő.)

Szünet után

Szederkényi Nándor folytatta beszédét, ennek kapcsán határozati javaslatot nyújtott be. (Erről és a miniszterelnök felszólalásáról lapunk más helyén adunk részletes tudósítást.)

Perczel Dezső elnök bejelentette a miniszterelnök azon indítványát, hogy holnaptól kezdve az ujoncmegajánlási törvényjavaslat tárgyalásáig az üléseket ismét délután 3 óráig tartassák.

Ezzel az ülés véget ért.

TÁVIRATOK.

A külpolitikai helyzet.

Páris, jan. 14. A „Journal des Debats“ Goluchowsky gróf beszédéről szólván, azt mondja, hogy fejtegetései remélni engedik, hogy az európai ellenőrzésnek a tavaszig olyan kielégítő eredményei lesznek, hogy a felkelés megújulásának nem lesz mentsége és a hatalmak közönyössége igazolt lesz. Nevezett lap különös elégtelével emlékezik meg Schönbern gróf beszédéről, mely Ausztria-Magyarország és Franciaország viszonyának bensőbbé válásáról szól és azt mondja, hogy a két ország egyetértése annál könnyebben lehetséges, mert köztük semmi ellentét nincs és Ausztria-Magyarország a Balkán kérdésben Oroszországgal egyetért.

Japán követelése.

Tokio, jan. 14. Az európai lapok több közleményt hoznak Japánnak Mandsuországra vonatkozó állítólagos követeléseiről, melyek itt nagy meglepetést okoztak. Japán soha sem kérte Mandsuországot kiürítését, sőt elismerte Oroszországnak különös érdekeit és ama jogát, hogy érdekeit megvédemezze, csak azt követelte, hogy Oroszország az önkényesen tett ígéreteit

resztül beszélő német, de már nem segíthetett. A selymes asszonyi haj vérmérgezést okozott. Harmadnapra eltemették a hosszú angliust. Szépen, katonai parádéval. A Draskóczy kertből is hoztak egy koszorút a koporsóra.

A szép asszony rákövetkező farsangon nem ment el a bálba sem. Azt mondta, reumája van. Tartása mintha egy kissé meg is roskadt volna és orcája meghalaványoda, mondja a régi följegyzés.

Szerencsésebben járt egy másik, szintén idegen származású katonatiszt, Pallavicini őrnagy. Ez Borsodmegyében volt állomáson és gyakran elfért vendégül Csáky Zsigmond grófhhoz. A nyarka tiszt csakhamar szerelemre lobbant a szép háziasszony iránt s mint forróvérű olaszhoz illik, tüzesen ostromolta. A bájos grófné csak nevette a szerelmes olaszt s mikor az eget, földet, csillagot, holdat ígérgette neki, nevetve ütött legyezőjével kezére.

— Ugyan menjen... mind ilyenek maguk. megígérnek mindent, de még a kis ujjukat se hagynák levágnatni értük.

Pallavicini egy szót sem szólt. Felkelt és a szalonból egyenesen kiment a konyhába. A szakács éppen valamit transzirozott, afféle konyhabárd volt a kezében.

— Vágja le a kis ujjamat! — mondá Pallavicini és eléje is tette a tálaló deszkára. A fehérsapkás maitre de misine eleinte szörnyen szabadkozott. De Pallavicini ekkor ráriadt, hogy: egy-kettő, mert ötöt szurja le.

Hát hiszen az uraknak mindenféle gusztu-

sok van. Meg nem is lesz jó tréfálni ezzel a dühös taliánnal, gondolta a szakács. Egy pillanat múlva aztán úgy elcsapta a szép tiszt ur kis ujját, mintha örökké anatómiával foglalkozott volna. Mikor Pallavicini bepolyált kézzel, ujját ezüst tálcán hozva, visszament a szalonba. Csáky grófné holtra rémült. Ez aztán ember. Talán még a fejét is levágná, ha erre találnék célni, gondolta magában és engedett. Elválva férjétől, Pallavicinihoz ment nőül, akivel oly boldogan élt, hogy ilyen házasságok ma már talán csak a mesében léteznek. A levágott kis ujját azonban haláláig megőrizte Pallavicininé, akit a férje alig néhány hónappal élt túl.

A láng kilobbant, oda a varázslat. Nehány ócska levél följegyzés maradt mindössze nyalka lovagokról, szép asszonyokról, régi farsangok bohó, meg szomorú szerelmi törtételeiről. Fut!

A nyom.

(Detektiv-történet.)

A kriminálisták tapasztalata azt bizonyítja, hogy semmi sem marad nyomtalanul: nincs az a bűn, amely körül a tettes nyomot nem hagyott. Ha még sem akadtak rá, annak egyetlen oka az, hogy a nyom nem volt eléggé észszefüggő, hogy azon elírulva, a tettes személyéig juthattak volna. A nyom felismerésére és felhasználására nagy tudományra s éles észre van szükség, hogy Sherlock Holmes módja sze-

rint kiderítse olykor csak egy leszakadt gomb nyomán a tettest. Azonban számtalan olyan eset is van, hogy az ügyes bandita szándékosan is hagy nyomot maga után, de csupán azért, hogy tévedésbe ejtse az üldözőit. Már most tessék megéreznie a detektívnek, hogy ez hamis nyom!

A bűnügy krónikása számára rendkívül érdekes esetet rendezett a csalafintaság legutóbb Londonban. Ezy előkelő urnó, aki dús gazdag özvegy és híres a vallásosságáról az angol fővárosban, néhány nap előtt kellemetlen fölfedezést tett; mialatt távol volt a házából, egy ismeretlen tettes feltörte a szekrényét és abból kétezer font értékű ékszert lopott, amelyek egy külön ébenfa dobozban voltak elrakva s a szekrénybe zárva. Első gyanuja természetesen a cselédeire fordította a figyelmét, de hiába kutatta át azoknak összes holmiját s az egész lakást, semmit sem talált meg az értékes tárgyak közül. Kétségbeesése annál nagyobb volt, mert az ötvenezer korona effektív értéken kívül, mint családi ereklyék is becsesek voltak az ékszerei. Az urnó ekkor a detektiv-testülethez fordult segítségért és Barnes, a legjelesebb kutató, maga vette kezébe a dolgot.

Barnes nem is hederített először a cselédségre, hanem kizárólag a szekrény körül szimatolt. Gondosan megnézte az ébenfa dobozt, amelyben az ékszerek voltak.

— Érintette ezt valaki a betörés után? kérdezte egyszerre az urnótól.

— Rajtam kívül senki.

Kínának Mandsuriában való territoriális sértetlenségének tiszteletben tartására vonatkozólag be is tartsa. Ezenkívül Japán csak a nemzetközi kereskedelemre vonatkozó szabadságot követelte.

Takács Zoltán Amerikába készül.

(A gazdag nagybácsis és a legyene.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, január 14.

A „jól értesült“ fővárosi újságok azzal a meglepő hírrel szolgáltak olvasóiknak néhány hét előtt, hogy a budapesti egyetemi ifjúságnak egykori vezére, a rossz utra tévedt Takács Zoltán dr. örök álomra hunyta le szemeit és egy szakított életnek immár vége szakadt. Az egyik lap annyira ment a buzgóságban, hogy vezetőhelyen foglalkozott az „elhunyt“ ifjúsági vezérről, aki fölött bus nekrológot zengett.

Persze egy szó sem volt igaz abból, hogy Takács Zoltán meghalt volna. Aki nem hiszi, kérdezősködjék a szegedi börtönigazgatóságtól, ott fölvilágosítják. A börtönörök ilyenforma felelettel szolgálnak:

— Nem lehetne azt kérem még baltával se agyonütni.

Meglepett ez a szenzációs halálhír sokakat, de különösen a Takács Zoltán hozzátartozóit, nevezetesen az anyját, apját, majd pedig egy gazdag nagybátyját is. Ezek siettek tudakozódni a börtönigazgatóságnál, hogy mi igaz a véres hírekből? Néhány nappal ezelőtt levél érkezett Mecser József börtönigazgató címére. Az írásban a Takács Zoltán édesanyja, majd a fehérmegyei Baracsán lakó apja: Takács Menyhért mérnök tudakozódik a fia iránt. Igaz-e, hogy meghalt s mi az oka annak, hogy őket erről nem értesítették? Néhány órával később ismét levél érkezett, amelyet Takácsnak Budapesten lakó gazdag nagybátyja: Takács István küldött s szintén unokaöccse hogyléte iránt érdeklődik.

Mecser igazgató nyomban maga elé hivatta a legpompásabb egészségnek örvendő Takácsot és megmutatta neki a leveleket. A rab annyit mondott:

— Azok az újságok még itt sem hagynak békében.

Az igazgató azután nyomban értesítette a tudakozókat, hogy Takácsnak semmi baja

sincs. Az anya még tegnap válaszolt az örömet keltő fölvilágosításra. Anyai szívének minden boldog érzelmét beleöntötte a fiának küldött levélbe és arra kérte a raboskodó fiút, hogy csak vigyázzon magára, mert még minden jóra fordulhat.

A mai napon a gazdag nagybácsitól jött levél újra. Ez már olyan dolgokat tartalmazott, amelyek a Takács életére nagy hatással lesznek. A vagyonos ember ugyanis arról értesíti unokaöccsét, hogy örömmel vette a megnyugtató hírt és csak viselje magát továbbra is jól, majd ha kiszabadul, meghoz minden áldozatot, hogy minitisztességes ember élhessen a társadalomban.

Takácsra roppant jó hatással volt a levél. Ki is jelentette, hogy példásan fogja magát viselni, mert szeretné kiérdemelni a föltételes szabadságot?

— És mihez fogna, ha kiszabadulna?

— Kimennék Amerikába.

— De miből?

— Ez a gazdag nagybátyám nagyon szeret engem és anyagilag segíyezni fog, hogy Amerikában, ahol senki sem ismer, boldogulhassak.

A szerencsétlen sorsu ember azután látható örömmel ment vissza a munkájához és még ott is sokszor végig olvasta azt a levelet, amely neki biztosíték a jövő boldogulásra.

Tisza és Pitreich.

(A miniszterelnök nyilatkozata.)

— Az Aradi Közlöny távirati értesülése. —

Arad, január 14.

A képviselőház folyosóját ma az ülés előtt nagy izgalom uralta. Mindenki Pitreich közös hadügyminiszter legutóbbi ki-rohanását taglalta és méltatta érdeme szerint. Általános volt a felháborodás. A visszatorlás vágya: ebben találkozott a független magyar állam minden képviselője.

Tisza István gr. már korán a Házban volt. Várja, hogy szólásra hívják. A folyosón már ülés előtt kijelentette:

— Semmi kifogásom az ellen, ha szólásra birnak. Sőt keresem az alkalmat. Most már nem lehet tovább tünni!

Két nap múlt el. Az urnő aggodalmasan várta a detektívét, több ízben kérdést intézett iránta a rendőrségen, de ott nem tudták, hogy hol van. Mekkora volt azonban a meglepetése, amikor estére a következő táviratot kapta Párisból:

„Hozom a tolvajt. — Barnes.“

Amikor néhány órával később a jeles detektív megérkezett, a cab-ból ketten szálltak ki; Barnes és az urnő fia.

— Sajnos, az éksereket nem hozhattam magammal, mert egy részük már az Olympia egyik művésznojt ékesíti, a többi pedig különböző ékszerkereskedőknél van Párisban. Hoztam azonban becsesebbet: az urfit, akit sikerült az elzúllás kezdetén nyakon csipni.

— De hát honnan sejtette ön, hogy a fiam követte el a betörést? — kérdezte az urnő, amikor a kínos meglepetés első rohamán túl volt.

— A legegyszerűbb módom, asszonyom. Abban a dobozban, amelyben a legbecsesebb holmiját tartogatja, több levelet találtam, amelyeket a fia írt Párisból. Egyik levélen egy új nyoma volt látható... szakasztott mása annak, amelyet a tettes felejtett az ébenfa-doboz fedelén betörésekor.

Az urfit természetesen nem engedte át az anyja a bíróság igazságszolgáltatásának, de a detektív mégis nagy szolgálatot tett, mert földerítette egy fiatal életnek a romlába indulását.

A miniszterelnök felszólalása az ülés végén meg is történt, még pedig Szederkényi Nándor beszéde kapcsán, a mely Tiszát nyilatkozatra provokálta.

A tíz perces szünet után Szederkényi Nándor erősen kikelt Pitreich lovag közös hadügyminiszter ellen s végezetül kijelentette, hogy ő és pártja a magyar nemzeti követelések kivívásáért való harcot nem adják fel. Együttal határozati javaslatot nyújt be az önálló magyar hadsereg létesítése érdekében.

Ezt az alkalmat ragadta meg Tisza István gróf miniszterelnök, hogy nézeteit kifejtse.

Kötelessége nyilatkozni — ugymond — azokra a megjegyzésekre, melyeket az előtte felszólt képviselő a közös hadügyminiszternek az osztrák delegáció a bizottságában elmondott szavaira tett. Kerüljük el mindazt, a mi elmérgesitené a helyzetet. Kötelességünk egy felől nem adni fel semmit a magyar nemzet jogából (Általános tetszés és helyeslés) és megőrizni azokat, de más részről kerülni kell minden izgatottságot okozó mellékkörülményt.

A közös hadügyminiszter ez uttal a magyar alkotmányról nem beszélt, csak a katonai kérdésekről szolt és óvatosan tartózkodott attól, hogy a magyar közjog sarkalatos tételeiről egyéni véleményt nyilvánítson. Nem tagadja, hogy egyes szavak okot adnak a kritikára, így például a Nation szó, egyenlő módon alkalmazva magyarra és csehre, erős kritikára ad alkalmat, de a német nyelv a Nation szót használja a nemzetiségekről is.

— Nationalitát, — kiálják közbe.

— Azt csak a mi viszonyainkra találták fel, — válaszol a miniszterelnök. Aztán így folytatja:

A közös hadügyminiszter második kijelentését, hogy „egyik nemzet sem akarja elnyomni a másikat“, éppen a tuloldalról kellene megelégedéssel fogadni. Azonban az a kérdés, hogy e kérdésben nincs-e célzatosan elnyomva a „magyar nemzet“ fogalom a nálunk, vagy Auszriában élő nemzetiségekkel szemben. A közös hadügyminiszter beszédének azon részében, mely a katonai iskolákra vonatkozik, teljesen kiemeli a magyar nyelv fontosságát. O két mértékadó nyelvről beszél, a mi az bizonyítja, hogy a hadügyminiszter nem akarta a magyar nyelvet lebecsülni.

Nyugodt lélekkel mutat a miniszterelnök arra is, hogy a közös hadügyminiszter azon nyilatkozatai, melyeket a magyar nyelv tanításáról mondott, tökéletesen egyeznek a kormány programjával. Hogy a tantárgyak jelentékeny részét magyar nyelven tanítják, az teljesen kitűnik a közös hadügyminiszter beszédéből, aki különben arról a kérdéstről, hogy hány tárgyat fognak magyarul tanítani a katonai iskolákban, a delegációban fog nyilatkozni. Ez a nyilatkozat pedig olyan lesz, előre is mondhatja, hogy az mindenkit meg fog nyugtatni. Ha a tuloldal annyira óhajtja a reformokat — folytatta a miniszterelnök — akkor ne akadályozzák meg annak végrehajtását. (Zajos helyeslés jobbról.)

O (Tisza) a közös hadügyminiszterrel való érintkezésében mindig azt tapasztalta, hogy az kiváló katona és mindenben lojálisan akceptálja a közjogi helyzetet. Neki az a meggyőződése, hogy a kérdéseket a lehető legjobban el lehet intézni. Ha csak a mostani beszédet vesszük is, konstatálni lehet azt a nagy haladást, a mely közjogi téren ez oldalról megnyilvánul.

A hadügyminiszter teljes joggal hivatkozhatott a hadsereg dicső múltjára. (Ellenmondás balról.) Súlyosította a hadsereg helyzetét az a körülmény, hogy számos esetben tört egymásra a nemzet és a dinasztikus érdek; de mindig sajnálatos volt az, hogy szemben kel-

A detektív az ablakhoz lépett és rálehelte az üvögre; aztán az urnőhöz fordult.

— Kérem, asszonyom, sziveskedjék a jobb keze hüvelykujját a lehetem helyére rányomni.

Az urnő kissé csodálkozott, de engedelmeskedett. A detektív összehasonlította az urnő ujjának nyomát azzal a nyommal, amelyet az ébenfa dobozon fedezett fel s aztán mosolyogva így szolt:

— Azt hiszem, meg fogom találni a tettest, mert a névjegyet itt feledte... Szabad még néhány kérdést tennem?

— Tessék, uram.

— Ki lakik önnel együtt?

— Senki a fiamon kívül.

— A kedves fia itthon van?

— Nincs. Különben állandóan most nem is lakik itt, hanem Párisban. Ma reggel hazajött, mert valami ügyét kellett elintéznie; de már vissza is utazott ma délután ismét.

— Kár — szolt a detektív elgondolkozva. — Szeretnék vele egy szót szólni... No, de nem baj. Megkaphatom a párisi címét?

— Mindenesetre... De engedje meg, hogy csodálkozzam...

— Pardon, asszonyom, ön a segítségemet kérte; ha parancsolja még mindig abba hagyatom a kutatásaimat.

— A világért sem, uram; sőt nagyon hálás leszek.

A detektív megkapta az urnő fiának a párisi címét és eltávozott.

— Majd értesitem, madame...

lett állani az uralkodónak és a nemzetnek. Kérülni kell tehát az ilyen helyzetet. A hadsereg tisztikara teljes mértékben hivatkozhatott arra, hogy ezen időben mindig hiven, lojálisan és becsülettel teljesítette kötelességét. A magyar mindenkori elismerte az ellenfél derekasságát és ha most önök az ellenkező eljárást követik, ellentétbe jutnak a magyar nemzet egyik legszébb tulajdonságával, az ellenfél iránti lojalitással.

A miniszterelnök nyilatkozata ezzel a jobb oldal zajos helyeslése közt véget ért.

SZÍNHÁZ ÉS IRODALOM.

A színház műsora:

Péntek: Hoffmann meséi, opera. Tomori Melissza vendégfelléptével. (Páros bérlet.)
Szombat: A drótos tót, operette Tomori Melissza vendégfelléptével. (Páros bérlet.)

A svihákok.

— Jan. 14. —

A legszebb zenéjű operettek egyikének: a „Svihákok”-nak mai előadása egy cseppet sem sikerült. Láttunk már egynehány rossz operett előadást, de ilyen nagyon rosszat, mint a mai volt, még keveset. Fejzetetejére állított szereposztás, unalmas, bágyadt éneklések, lanyha, élettelen, szegényes rendezés, erőtlén, üres karénekek, — csupa szomorúság, csupa kínos vergődés, csupa bántó hanyagság a színpadon. Hol vagytok szerelmes szép napjai az aradi színház életének, mikor a Svihákok parádés előadásában gyönyörködhattunk, mikor a színpad darabokat megszerettett, mikor játékok, zenét élveznünk lehetett? Mit csináljunk a mostani előadásokkal, ha eszünkbe jut, hogy akkoriban még azokkal sem voltunk megelégedve?

Vegyük sorra a már felsorolt tulajdonságait a mai előadásnak. Ki tudja elképzelni Németh Jánost ötletes és eleven sviháknak? Ő elvégre nem tehet arról, hogy síheder szerepekre nem való, az a hibás, a ki ráosztotta azt a szerepet. Mit szóljunk a két hadnagyhoz, akiknek megjelenéséhez sokféle szempont, csak éppen az esztetikai nem férközhet. Mekkora rövidlátás kellett továbbá ahhoz, hogy a hercegnő szerepét Fóti Fridára osztották, a hadnagyi uniformisba ellenben belebujtatták Répássy Gusztit, ellenére a legigénytelenebb természet-szerűségnek. A másik hadnagy Almásy Lola volt; hogy miért ő, azt — úgy hiszem — a színház sem merésznél megmondani.

Ennyit a szereposztásról. Az éneklésekről azt mondtam, hogy bágyadt, unalmasak voltak. Ez csak természetes dolog ilyen szereposztás mellett; az, hogy Németh Jánossal a legfiatalabb hanghoz való partit énekeltek el, hogy Fóti Fridával koloratur-szerepet, Bejczyneval ellenben szubrett szerepet énekeltek, hogy Almásy Lolát egyáltalában énekeltek, — mindent megmagyaráz. A kar csak úgy lézengett a színpadon, a felvonulási olyanok voltak, mint a haldokló ember élete: egyre fogyóban. Osszjátékról természetesen nincs mit beszélni, az erős bucsut vett a mai előadástól.

Ne végezzük a kritikát ilyen gyilkos hangulatban, szóljunk hát azokról a szereplőkről is, akiket ki lehet venni a helyzeiből, amelybe a művezetőség remekül beállította a mai estét. Ezek között van első helyen Róza Lili, aki nem ma aratott sikert először ebben a szerepében; darabonkint akkor volt jó az előadás, mikor ő játszott a színpadon. Fóti Frida is sokkal jobb alakítást vitt a színpadra, mint a mennyit az előadás megérdemelt. Éneke, játéka tetszett. Bejczyvel aztán bevégeződik azok-

nak a szereplőknek sora, akik felülemelkedtek az egész előadás nivóján. Simon Jenő és Ligeti Vilmos kezében elhalványult az a két szerep, melyek mindegyike a kis terjedelem mellett is, bravuros hatásra alkalmas. Ligeti abszolúte nem aknázza ki a szerepét, szintelen volt, még azt a komikumot sem juttatta érvényre, amelyet a bőrtönör alakjába a szerep maga fektetett.

A rendezés és a darab kiállítása egyenlő volt a semmivel. Gond, izlés, illúzió messze elfutottak ettől is, mint általában az egész előadástól. (a).

* Műsorváltozás. A színházi iroda jelenti: Szerke az országban mindenfelé nagy zavarok vannak a vidéki színházaknál. Az elsőrendű tagok napirenden levő megbetegedése lehetlenné teszi az előre megálapított műsor betartását, aminek persze a következménye, hogy a közönség gyakran olyan okokat és magyarázatokat keres, amelyek éppenséggel nem birnak alappal. Az aradi színház műsora újból változást szenved. Békéssy Gyula baritonista rekedtsége miatt a Casanova péntekre hirdetett előadása elmarad s helyette Hoffmann meséit adják Tomori Melisszával a hármast női főszerepben. Szombaton a Drótos tót megy, melyben a vendégművész a Zsuzska szerepét játssza.

* Az aradi filharmonia egyesület péntek este 8 órakor próbát tart. Tekintve, hogy azon a folyó hó 20-án tartandó házi-hangverseny zene-számai kerülnek betanulás alá, a tagokat teljes számban való pontos megjelenésre kéri az elnökség.

Aradi dolgok.

(Városszabályozás, új zsidó templom.)

Arad, január 14.

A „Vállalkozók Lapja” az utóbbi időkben előszeretettel foglalkozik aradi építkezési ügyekkel és tervpályázatokkal. Most megjelent száma is hoz a fenti címmel egy aradi cikket Ezrey aláírással. Ezrey többek közt az alábbiakat mondja:

Arad város jubilál; x edszer határozta el, hogy girbe-görbe utcáit, terveit, szóval teljes területét szabályozni fogja. A határozatot annál könnyebben hozzák, mert nem tudják, hogy az ilyen szabályozás nem éppen a legegyszerűbb művelet. De ugyanily könnyen ejtik el utóbb a már meghozott határozatot, mihelyest megtudják, hogy a szabályozás terve es keresztül vitele rém sok pénzbe kerül. Innen a távolból nem érjük fel észszel, miért patópáloskodnak az aradiak ebben az emminens fontosságú kérdésben, a mikor egyébként nagyon szépen fejlődött a város. Mondhatjuk, hogy oly nagy vonás, az egy Szegedet kivéve, magyar város képén alig fedezünk fel; csak hogy éppen nem valami hosszú ez a nagy vonás; aránylag kis területre szorítkozik és nagy érdeke volna a városnak, hogy szívének képére egész teste és extrémmitásai átalakuljanak.

Azzal ugyan ne ámítsák a várost, hogy tenger áldozatba kerül a szabályozás. Teljes bizonyossággal mondhatjuk, hogy jó, igazán művészi és praktikus szabályozás nem hogy pénzbe kerülne, de ellenkezőleg, az erkölcsi és esztetikai nyereség mellett anyagi hasznot jelent a város háztartására nézve. A helyesen méretezett utcák, szép terek mentén a telkek, házuelyek értéke annyira felszökik, hogy az értékemelkedés révén busásan megtérülnek a szabályozás költségei.

Természetesen helyes tervek helyes megvalósítását tételvezük fel. Az általános szabályozó terv művészi verseny útján szerzendő be, a részletesen kidolgozandó tervet pedig okos kisajátító politikával kell megvalósítani.

Megmozdult a zsidó hitközség is. Nagyarányu templomot akar Jehová-nak szentelni s megtette az ilyenkor szokásos legelső lépést — az ingyentelek kérésével. Kéri pedig a Ferenc-tér megfelelő területét „tulajdonjogilag és díjmentesen”.

A tér megválasztását igen helyesen készítették elő azzal, hogy elismert nevű építész

kérték meg tanácsadó szakértőnek. Helyes az ügy előkészítése annyiban is, hogy elhatározták az országos tervpályázat hirdetését. Eppen a templomépítés és nevezetesen a zsidó templom tervezése terén van leginkább helye a művészi pályázatnak, mert tudjuk, hogy e formák terén minő nagy a tapogatózás.

A művészi verseny alkalmával mindenesetre jelentkezik nem egy tehetség, a mely a formák és elrendezés tekintetében bevilágít a kérdés sötétjébe. Most csak arra kellene törekednie a hitközségnek, hogy a tervpályázat a lehető legkomolyabb legyen, hogy rendezése közepette ne mulasszon el egyetlen olyan lépést, a mely a templom építés dolgát helyes irányban előre viszi.

A pályázaton csak magyar honos építész vehessen részt; határideje jó hosszú legyen, hogy minden pályázó alaposan átgondolhassa a problémát. A bíráló ügyeljen arra, hogy valamely tervet ne tegyen első helyre azért, mert mutatós, mert nagyon sokat tartalmaz. Különösen pedig nem szabad az ily tervet a többi fölé helyezni, ha ellenkezik a legelemibb és legfontosabb programponntal, azzal, a mely a költség-k maximumát szabja meg. Jól tudjuk, hogy a hitközség tagjai még utódaikban is megszenvedik a túlköltségek fantáziát.

Legfontosabb azonban a bíráló bizottság helyes megválasztása. E tekintetben már most is figyelmeztetjük az aradi hitközséget, hogy ne bízzák a tervek díjazását a maguk laikus ítél tére s ne menjenek bele olyanféle hóbortba, mint a milyenek a szegedi zsidóság fölött. Itt ugyanis perselyeket állítottak minden pályaterv mellé és a látogató közönség minden tagja szavazott.

Szavazásra nem a szavazás döntött. A bíráló bizottság tulnyomó többsége legyen szakértő ember és művész. Bírálók lehetnének a budapesti Magyar Mérnök és Építészegyletnek egy tagja, a Magyar Építőművészek Szövetsége, a Képzőművészek Egyesülete, az aradi Mérnök és Építészegylet egy-egy tagja. Továbbá Arad város főmérnöke, a hitközség egy építész, vagy építőmester tagja, a hitközség elnök, alelnöke és egy választmányi tagja. Összesen kilenc tag; együttes ítéletükben megvolna a garancia arra nézve, hogy csakugyan a legjobb mű szerzőjének ítéltek oda a pálmát.

Ajándék az aradi zenedének.

(Egy volt növendék megemlékezése.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, január 14.

Az Aradi Zenede egy nagyon értékes és ritka ajándéktárgyat kapott ma Bécsből, egyik régi volt növendékétől.

A hangszergyártás terén nagy tekintélye van a Straduarius névnek, mert a régi zene-művészek leghíresebb sikereiket mindig a Straduarius Antonius által készített hegedűkön érték el. Az aradi zenede is ilyen Straduariust kapott ajándékba. Hálás megemlékezésül szülővárosa és a zenede iránt küldötte az értékes hegedűt Berger I. J. bécsi hegedűművész, aki Rothschild br. zenekarának primhegedűse.

Berger Aradról származott el Ausztriába, de gyermekévei itt töltötte s az első zenei oktatást is az aradi zenedében nyerte Budics Ádám zenetanártól.

A bécsi hegedűművész Robitsek Samuhoz, az ismert zenebaráthoz intézett levelében kedves szavakkal emlékezik meg Budicsról, min első tanárjáról. Hálája jeléül egy jó hangzású olasz hegedűt, valamint egy egész csomó hegedű és zongora hangjegyet akar ajándékozni az aradi zenedének. Első levelében azt kérdezte Robitsek Samutól, hogy milyen uton-módon juttathatná el a hegedűt a zenedének. Megemlíti itt, hogy a hegedű, melyet küldeni akar, „Franciscus Straduarius” felírásu és valószínűleg a világhírű straduarius Antonino fiának a műhelyéből került ki.

Robitsek megírta a bécsi művésznek, hogy legcélszerűbb, ha a hegedűt elküldi Aradváros

polgármesterének, mint a zenédét fenntartó *Zenedvelők egyesülete* elnökének, aki bizonyára el fogja juttatni a hegedűt rendeltetési helyére.

Berger hegedűművész azzal felelt, hogy a Straduariust elküldötte a polgármesternek, s egyúttal postára tett egy láda kottát, a melyben tizenkét kötet hangjegy és husz hangjegyfüzet van. Megírja egyúttal a művész, hogy a hegedűhöz egy finom vonót is mellékel, melynek ezüsttel kirakott fogantyúja van. Az utóbbi egy francia mester remeke. A hegedűt egy bársony takaró fűdi, mely nemzetiszínű csikkokkal van átfestve. A művész kijelenti, hogy köszönetet ezért az ajándékért egyáltalán nem vár, egyedüli kívánsága az, hogy a hegedű némi hasznot hajtson.

A hegedű ma érkezett meg *Institúris Kálmán* polgármesterhez, aki a küldeményt még nem bontotta fel, hanem megvárja előbb, míg megérkezik a láda hangjegy is, s azután az ajándékot egy végzés kíséretében kiadja a zenedének, a hol nyomban leltárba foglalják.

Az aradi zenede ezzel egy igen értékes műtárggyal gazdagodott. Hozzáértők becslése szerint a hegedű megér legalább ezerkötyszáz koronát, s méltó kiegészítője lesz annak a hangszergyűjteménynek, mely *Dezso József* szilngyalai birtokos jóvoltából jutott az aradi zenede birtokába.

Pótvizsgálat Grau Lajos ügyében.

(A nem tisztázott tényállás.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, január 14.

Az aradi sóhivatali sikkasztás ügyében, melyben mindenki mára várta az ítéletet, ma ennél is érdekesebb fordulat történt.

Ítélet helyett a bíróság azt hirdette ki a negyedszámú összegyűlt kíváncsi publikum előtt, hogy általános pótvizsgálatot rendelt el s az ügyet a pótvizsgálat megejtése végett újból kiadta a vizsgálóbírónak.

Ez a határozathozatal is igazolta azt a tegnap kifejtett álláspontunkat, hogy ebben a bűnügyben rendkívül nehéz helyzete van a bíróságnak. Hogy ez a határozathozatal azonban így megszüntetett, annak van némi kulisszatitka is. Az aradi törvényszék előtt folyik ugyanis három vagy négy olyan ügy, melynek befejezését felülről nagyon sürgetik. Ezek négy, öt, sőt hat éves ügyek, s ezek közé tartozik a Grau-féle ügy is. Az eddigi befejezést ugyanazok az okok késleltették, a melyek miatt ma a pótvizsgálatot el kellett rendelni. A Grau ügyet is azonban mindenképen be kellett fejezni, ez volt a bíróság marsrutája. Amde az ügy annyira nincs tisztázva és előre láthatólag nem is lehet tisztázni, hogy könnyen megeshetik, miszerint *Gräu Lajos* bizonyítékok híján fel kell menteni.

Gräu Lajos mindössze csak annyit ösmerte, hogy a könyveket valóságnak meg nem felelőleg vezette. Ezzel szemben a védelem esupán arra szorítkozik, hogy Grau már így kapta meg a könyveket, s tovább folytatta a hamis könyvelést. Azt pedig, hogy a könyveket mikortól kezdve vezette hamisan, bizonyítani nem lehet, mert a perdöntő bizonyíték: a sómennyiségnek a sikkasztás előtt történt felemérése hiányzik.

Hogy hiány volt, az kétségtelen, azt Grau maga is beismeri, csak hogy ő nem akarja vállalni a hiány apaságát. Másra pedig áttolni nem lehet. Eltűnt ezernél több zsák, ezt is konstataálták. Grau arra hivatkozik, hogy a zsákokat soha sem leltározták, illetve nem rovincsolták, és a hiányt az ő szolgálata előtti időre tolja.

A bíróság tehetetlen volt a Grau tagadásával szemben. Vannak némely apró bizonyítékok, melyek Grau ellen szólnak és a melyek miatt négy szemközt a bíróság minden egyes tagja a lelkére tudná fogadni, hogy Grau sikasztott. De nem akadhat lelkiismeretes bírő, aki Grau az ügy elen stádiumában el tudná ítélni.

Büntetőjogi szempontból tehát a Grau féle így egyike a legérdekesebbeknek és a legszövevényesebbeknek.

Amikre nézve a bíróság ma a pótvizsgálatot elrendelte, nevezetesen arra, hogy szakértők álapítsák meg, mely időben keletkezett a hiány, azt hozzáértők véleménye szerint abszolúte nem lehet bizonyítani. Amde büntetőjogi fontos körülmény az, hogy a bizonyítási eljárás minden irányban ki legyen merítve, csakis így hozhat majd a bíróság esetleges fölmentő ítéletet is. A bizonyítás leheté lenségét minden irányban korstatálni kell, ha fölmentő ítéletet kell hozni.

Jogászörökben nagy érdeklődéssel várják az ügy befejezését s ma is több érdeklődő jogász jelent meg a tárgyalási teremben, abban a hitben, hogy a fölötte kényes ügyben ítéletet mond a bíróság.

SPORT.

+ Az Aradhegyvidéki Turista-egyesület választmánya f. hó 16-án, szombaton este 6 órakor a Vas-szálló éttermében ülést tart, melyre a tagok tisztelettel meghívattak. Tárgyak: A rendkívüli közgyűlés tárgysorozatának megállapítása, indítványok. Az elnökség.

+ Az Aradi Atlétikai Club január hó 23-án délután fél 6 órakor tartja Andrásytéri klubhelyiségében hatodik évi rendes közgyűlést a következő tárgyorozattal: 1. Elnöki megnyitó. 2. Titkári jelentés. 3. Számvizsgáló bizottság jelentése. 4. A tisztviselői kar lemondása és új tisztviselői kar választása. 5. Indítványok. Ez uton kéri a klub elnöksége tagjait, hogy a közgyűlésen lehetőleg minél nagyobb számban megjelenjen szíveskedjenek. Ifj. Vas Gusztáv, titkár

Az aradi céh-zászlók és a minoriták.

(Az ipartestület nyilatkozata.)

Arad, január 14.

Az alábbi sorok közlésére kérték meg bennünket:

Alóírottak ezennel kijelentjük, hogy múlt év december havában megjelentünk méltóságos és főtisztelendő Csák Alajos Cypjék minorita rendfőnök urnál mint az ácsiparosok kiküldöttai azon kérelemmel, hogy zászlónkat (és védszentünk Szent-Józsefnek szobrát) az új templomba befogadni szíveskedjék — amint az a régiben is volt. A rendfőnök ur azonban kijelentette, hogy a zászlót nem fogadhatja vissza, mert ha a miénket visszavenné, akkor a többi szakcsoportok is ilyen kérelemmel fognának előállani, ő pedig nem hajlandó a zászlókat visszafogadni, mert azok tűzve-zélyesek és nem is volna alkalmas, hely a számukra. Vegül azon tanácsot adta, hogy hajtogassuk szépen össze a zászlónkat és őrizzük meg egyleti helyiségünkben. Mi a rendfőnök ur ezen elhatározásáról értesítettük a többi iparszakokat s így jöttünk össze a további intézkedések megtétele végett az ipartestületben.

Aradon, 1904. évi január hó 14 én.

Előttünk: Nagy György, s. k. ácsmester.
Faragó Béla, s. k.
Schwarcz Lajos, s. k. Csepely József, s. k. ács segéd.

Méltóságos és főtisztelendő urunk!

A fenti nyilatkozat helyreigazítja Méltóságod ama tévedését, mely szerint azt tetszik állítani, hogy nem tiltotta ki az iparos céhek zászlóit a templomból. A gőgösség és büszke-

ség vádját pedig azért sújtja felénk Méltóságod, mert levelünkben nem használtuk a megszólításnak azon fokát, melyben Méltóságodat környezete, sőt még a misét mondó áldozárok is részesítik, midőn lelki üdvéért imádkoznak. Mi sajnos csak utólag jöttünk tudatára, hogy főtisztelendőséged lovagi rangra emeltetett, s hogy mint ilyen a Méltóságos címre reflektál. Ezen elkövetett hibánkért alázatosan bocsánatot kérünk.

Nem akartuk mi Méltóságodnak híveibez mindig atyai jóindulatu szívét haragra lobbantani sőt hálával és köszönettel fogadjuk azon jóakarátát, hogy bennünket pontos templomba járáshoz akar szoktatni, csak hogy az iparosok között is sokan vannak már, akik azt mondják, hogy ők már a kiskorúságból kinőttek, s akkor mennek templomba, mikor ők akarnak, nem pedig midőn parancsolják nekik.

De nem is lehetnek az aradi iparosok oly rossz templomba járók, mint a hogy levelében méltóztatik írni, mert még csak egy pár évvel ezelőtt is hangsúlyozta Méltóságod, hogy az aradi római katolikus egyháznak mindenkor az iparosság képezte védbástyáját és alapját s ebbeli felbuzdulásában többek jelenlétében meg is ígérte, hogy egy tekintélyes összeget fog áldozni az aradi iparosok rokkant alapjára. Véletlenül azonban a Délmagyarországi köznevelődési egyesület kapta meg ezen összeget, a mely intézmény bizonyára közelebb áll Méltóságod atyai szívéhez, mint mi, aradiak.

Egyébként pedig végtelen hálára vagyunk Méltóságod iránt kötelezve, nem ugyan azért, mert annyira és oly őszintén örül az új templom felépítése érdekében bevezetendő mozgalmunknak, hanem azért, mert:

1. Esküvők alkalmával nem engedi be a templomba a néző közönséget csakis, a násznépet, akiket a rendőrök válogatnak ki a publikumból;

2. Mert a főoltárt és környékét rendőrökkel őriztetik, nehogy a hívők annak közelébe juthassanak;

3. Mert privát széket, vagy padot csak úgy enged elhelyezni a templomban, ha az illetők potom 2—300 koronát fizetnek a templomalap gyarapítására;

4. Hogy a Mária-társulat és Rózsa-füzéregylet zászlóit félretette a sarokba;

5. Hogy az iparos céhek zászlóit kitessékelte a templomból;

6. Hogy a csizmadia társulat énekkarát és más buzgó éneklőket kizárta a korusról;

7. Hogy különböző plakátokat ragasztatott a templom ajtajára, melyből megtanultuk, hogy hány féle címen lehetünk szerencsétlenek a templomból kiüzetni s végre,

8. Hogy méltóságod az üzleti szellemet oly tapintatosan tudja összeegyeztetni a szerzetesi szegénység fogadalommal, hogy emiatt senki mégtávolról sem gáncsolhatja áldásos működését.

Miáltal kegyes volt előidézni azt, hogy Arad város rom. kath. híveiben felébresztette a sértett önértetet, s így lehetővé tette, hogy most már mindnyájan összefogjunk, és teljes erővel lássunk hozzá saját anyaszentegyházunk felépítéséhez.

Ösmerve Méltóságodnak atyai jóindulatát — mit különben hírlapi nyilatkozatának sorai eléggé bizonyítanak — reméjük, hogy úgy mint Arad város közönsége az önk temploma javára, Méltóságod sem fogja kimélni sem anyagi erejét sem fáradságát a mi felépítendő templomunk javára gyümölcsöztetni, illetve érvényesíteni.

Mély tisztelettel

Az aradi ipartestület előjárósága nevében:
Kiss Ferenc, titkár.
Berán Antal, elnök.

Uj gyárak Aradon.

(A meghiusult selyemgyár-felállítás. — Uj szövőgyár terve. — A kereskedelmi és iparkamara véleménye.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, január 14.

Hirt adtunk már annak a selyemgyárnak a tervéről, amelynek érdekében *Chardonnét* gróf párisi mérnök Aradon járt. A gróf a helyi viszonyok megvizsgálása után tárgyalásba bocsátkozott a vízvezeték-válalattal aziránt, hogy vajjon mennyiért bocsájthatna a vállalat a gyár rendelkezésére naponta 6000 hektoliter vizet? A vízvezeték igazgatósága hajlandó volt a vizet a rendesnél olcsóbban adni, azonban mégsem olyan árban, amely mellett a gyár jövedelmezősége biztosítva lett volna. *Chardonnét* gróf, aki már Temesvárott is keresett a gyár részére alkalmas helyet, de az ottani vízhiány miatt e tervet nem vihette ki, kénytelen volt Aradról is eredmény nélkül távozni. A gróf most a Vág völgyébe ment, hogy ott keressen terrénomot a gyár számára. Teljesen még nem hiúsult meg a gyárnak Aradon való felállítását célzó terv, mert remélhető, hogy a francia vállalat esetleg megállapodásra juthat a vízvezeték társulattal.

Még a selyemgyár dolgában sem tudunk semmi biztosat és máris egy másik új gyár akar Aradra települni. Arad, ahol ezelőtt a takácsé és ennek révén a szövőipar igen élénk vásárt talált, idők folyamán tökéletesen elvesztette ezt az ipart. A sok takács nem birt a gépek okozta konkurrenciával megbirkózni és lassanként elvesztette lába alól a talajt.

Kokron József, akinek jelenleg Hódmezővásárhelyt van üzemből élénk forgalmu kötőszövet ipara, folyó évi január elsején kérvényt intézett az aradi kereskedelmi és iparkamarához; ebben a kérvényben kifejti, hogy üzletét Aradra, mint élénkebb forgalmu kereskedelmi gócpontra kívánja áthelyezni. E gyár Aradon való felállítása nemcsak a régente virágzó kötőszövet-ipart állítaná helyre, hanem a környékbeli gyapjutermelőkre nézve is alkalmas piacot teremtené. A gyárnak Aradra való áttétele azonban csak úgy lehetséges, ha a város 5-600 négyszögölnyi területen fekvő épületet annak díjtalanul átengedne és a vállalatnak városi és állami adómentességet biztosítana.

A kereskedelmi és iparkamara ezen kérvényt ma igen meleg, pártoló hangú átiratban tette át a városi tanácshoz, mint az ez ügyben illetékes hatósághoz. Az átiratban utal arra a körülményre, hogy mintegy tíz év óta az aradi piacot látogató messzebb vidéki közönség vagy másutt kénytelen szükségletét kötőszövet ipari tárgyokban beszerezni, vagy pedig ausztriai és külföldi árukért adja ki pénzét. *Kokron* József ezen a bajon akar segíteni, mikor hódmezővásárhelyi ipartelepét megnagyobbítva, új gépekkel kibővítve, Aradra akarja áttenni. Miután a megcsappant helyi ipar emelése is kívánja, de a munkásviszonyok is megkövetelik, hogy a város minden lehető elkövessen Arad ipara érdekében; továbbá, miután a kereskedelmi forgalom emelése is, a gazdalközönség érdekinek előmozdítása is lényeges kívánata a város fejlődésének: az iparkamara Arad jól felfogott közérdekének tartja, hogy a kérvényező kívánása ne tagadtassék meg.

Ezen átirat támogatására az iparkamara beszerezte *Kokron* Józseftről a kellő információkat, amelyek értelmében a kérvényező külföldön szerzett alapos szakismerettel bír s e mellett teljesen megbízható egyén, aki a támogatásra érdemes.

Az érdekes ügygyel szombati ülésén fog a város tanácsa foglalkozni.

MULATSÁGOK.

Farsangi naptár:

Január 16. Az athletikai klub bálja (Fehér Kereszt.) — Az arad-gaji önkéntes tűzoltókar tancestélye (Gaji iskola.) — Az aradi m. kir. posta- és távirada altisztek és szolgák táncvigalma (Központi szálloda.) — A makói izraelita jótékony nőegylet thea estélye.

Január 17. A pankotal jótékony nőegylet táncvigalma (Fehér Kereszt.) — A magyarországi szabómunkások és munkások egyesülete aradi csoportjának táncvigalma (Központi Szálló.) — A gyoroki önkéntes tűzoltóegylet táncvigalma (Nagyvendéglő.) — Alarcos-bál a Fehér Keresztben. — A kisenői ifjuság műkedvelői előadással egybekötött táncmulatsága.

Január 23. Az aradi ifjuság egyrészenek hangversenyyel egybekötött tancestélye (Központi Szálló.) — Tiszti kaszinó-estély a várban.

Január 30. Az aradi vaggongyári önkéntes tűzoltókar tancestélye (Központi Szálló.)

Február 1. Tanítók bálja (Polgári iskola.)

Február 6. Az aradi 33-ik gyalogezred tisztikarának táncmulatsága (Központi Szálló.)

Február 7. Az aradi borbély és fodrász ifjuság táncvigalma (Központi Szálló.)

Február 13. A szegény tanulókat segélyező egyesület bálja (Fehér Kereszt.)

Február 16. Grinziger-estély a tiszti kaszinóban.

(=) A tiszti kaszinó mulatságai. Az aradi cs. és k. r. tisztikaszinó három mulatságot rendez ez évadban: e hó 23-án estélyt, a várban a kaszinó helyiségében, február 6-án bálát a Központi Szállodában, s farsang utolsó napján *Grinziger-estélyt* a kaszinóban. Az elsőre nézve estély-toalet, a másodikban bál öltözés az irányadó, a harmadikon végül nincsenek kötelező toalet-szabályok.

(=) Atléta-bál. Az atléta-bál jegyei a mai naptól fogva a Fehér Kereszt szállóban levő rendezői irodában (I. em. 3. sz.) már kaphatók. A pénztári torlódásnak elejét veendő kéri a rendezőség a közönséget, hogy a jegyeket lehetőleg már az irodában váltsa meg.

(=) Mulatság a Kossuth szoboralap javára. Az aradi ifjuság egy része és a Kossuth esztaltársaság e hó 23-án a Kossuth Lajosnak Aradon emelendő szobor alapja gyarapítására a Központi Szálloda termeiben hangvenyt és zártkörű tancestélyt rendez. A hangversenyen zenével, szavalattal és felolvasással *Straus* Sándor, *Szalay* Rezső, *Orbán* Árpád, *Frank* Ilona k. a., *Székely* Antal és *Nagy* Sándor dr. vesznek részt. A hangverseny este 8 órakor kezdődik.

Kilépések az izr. hitközségből.

(A felemelt adók miatt.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, január 14.

Az aradi zsidó hitközségből történt kilépések, a melyeket *Rosenberg* Sándor dr. főrabbinál tegnap bejelentettek, nagy feltűnést keltettek, s élénk vitákra adtak okot a hitközség adófelszólamlási bizottságának működése felől, a mely a kilépéseknek oka volt.

A hitközség adókiivető bizottsága háromszázötvenöt hitközségi tagnak emelte föl, a múlt évvel szemben, az adóját. A kiivetés ellen körülbelül százötvenen éltek felszólamlással, de ezen felszólamlások tulnyomó részét figyelmen kívül hagyták. Többnyire azzal indokolták az elutasítást, hogy „miután vagyoni viszonyai a kiivetett adó viselését lehetővé teszik, a felfolyamodás elutasítatik.” Az összeg, a melylyel az összes évi adómennyiséget felemelték, tízezer koronára.

Az adófelszólamló bizottság részéről azt hozzák föl, hogy e tízezer korona fele a tizenhét legtöbb adót fizető hitközségi tagot terheli, és így a többit az nem sújtja oly erősen. Az adó emelést azzal indokolják, hogy a hitközség háztartása évek óta deficittel dolgozik, a fedezet nem volt elég a szükséglethez

képest; ezeket a zavarokat akarják most rendezni.

Ezzel szemben mindenesetre indokolt azok fölfogása, akik azt mondják, hogy ha a hitközség vezetősége nem tud jól gazdálkodni, azt jogtalan dolog az adózókkal megszenvedtetni, akik ilyenformán azt se tudják, hogy egy év múlva nem fogják-e újra srófolni az adójukat.

A tegnapi kilépéseket újabbak követik. Hir szerint *Nagy* Lajos szállodás és *Dávid* József ügynök lépnek ki a hitközség kebeléből.

A mint értesülünk, a kilépettek az Aradon szervezés alatt álló autonóm zsidó hitközséghez szándékszanak csatlakozni, tehát nem lesznek felekezeten kívüliek.

Azt is beszélnek, hogy a kilépéseket, valamint az adófelszólamló bizottság működését a hitközség képviselőtestületének legközelebbi ülésén szóvá fogják tenni.

Gőzmotor a mellényzsebben.

(Egy angol mérnök szerzőtőlés találmánya.)

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, január 14.

Nem tréfa az a fenti cím, s nem akar valami humoros felültetés lenni. Ha ugyanis a hír, melyet ma visz szét a táviró a világ minden részébe, meg erősítést nyer, akkor el lehet mondani, hogy a világ egyik legnagyobb jelentőségű találmányát pattantotta ki *Thornley* Péter angol mérnök.

Az új találmány — sürgönyzik Londonból — egy gőzmotor, mely parányi tért foglal csak el, s mégis aránytalanul sok lóerőt tud kifejteni. Szénfogyasztása minimális. Egy-egy lóerő után csak annak a szénmennyiségnek a nyolcadrészt emészti fel az új motor, mint a menyinyit a most használatban levő s legjobbnak elismert gőzmotorok fogyasztanak.

Thornley Péter ma kapott szabadalmat a találmányára, s egyúttal be is mutatott egy gőzmotort, mely tizenöt lóerejű. Az egész gépezet mindenestül elfér egy szivardobozban, s a szakértők nagy bámulatára a legkifogástalanabul működött.

Thornley Péter azt állítja a maga találmányáról, hogy az, ha nagyobb arányokban elkészítve szintén beválik, az egész tengeri hajózást más alapokra fogja fektetni. Az új gőzmotor lehetővé fogja tenni, hogy egy gőzhajó három nap alatt megtehesse az utat Európa és Amerika között.

A szárazföldi közlekedési eszközök természetesen szintén alapos változáson mennének keresztül. A vasutakon, ha a régi alépítmények kibírják, a személyvonatok gyorsvonati sebességgel fognak közlekedni, s a páris-bécsi expresszvonat tizenhét óra alatt fogja megjárni az utat.

Az angol hadügyminiszterium is érdeklődött az új találmány iránt. Az ágyuvontatás nehéz kérdését látná megoldva a katonai kormány, ha a kis terjedelmű és aránylag igen kis súlyú gőzmotort az ágyukra alkalmazni lehetne. Az autómobiloknak lejárna a kora, mert sokkal olcsóbban szállít a kocsikulcs alá dugott gőzmotor, mely a kocsikulcsen keresztül pöfékelné a füstöt.

A fantázia gyöngé ahhoz, hogy a találmány jövőjét kellőképp kirajzolja. Hiszen ha a tizenöt lóerejű gőzmotor elfér egy szivardobozban, akkor a két lóerejű bizonyosan elfér egy mellényzsebben. És hogy ebből micsoda kavarodás támadna, azt könnyen kilehet találni.

HIR.

Jubiláló tüzoltók.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, január 14.

Tulajdonképen nem jubilálnak, csak egy táncmulatságot tartanak a megalapításuk tizedik évfordulóján: a waggongyári önkéntes tüzoltók e hó 30-án. Pedig a tiz esztendő alatt sok oly munkát végzett, a melyért a jubileum ünnepségéből részt kérhetne.

A tüzoltókart tiz év előtt Weitzer János, a waggongyár alapítójának iniciatívájára alakította meg a waggongyár egy tisztviselője: Bösa Géza. Ő volt a tüzoltókar első parancsnoka is és kiváló része van neki abban, hogy a tüzoltókar egy minta intézménnyé fejlődött. A következő parancsnok Száze Antal volt, a jelenlegi parancsnok pedig: Fritze Ferenc.

A tüzoltókar elsősorban a gyárban előfordult tüzeseteknél működött, de kivonult több, a gyár területén kívül eső tűzhöz is. A gyárban két nagyobb tüzeset volt; az egyik hét év előtt, a mikor több raktárépület égett le, és legutóbb, a mikor a mozdony-osztály lett a lángok áldozata, és a mikor csak a tüzoltók gyors és megfeszített munkájának köszönhető, hogy még nagyobb kár nem volt.

A jubiláns tüzoltó-egyesületnek most negyvenkét tagja van. A gyárban azelőtt hat ember tartott ügyeletes szolgálatot, s most ezt a számot fölemelik tízre, úgy hogy ezután minden órában két-két ember körüljárja a gyárat s szigorú vizsgálatot tart. A kar nyáron minden vasárnap gyakorlatokat tart.

Az ország gyári tüzoltóságai között első szinten áll; az Országos tüzoltó-szövetség tagja. A tüzoltókart maga a gyár támogatja, tagjainak ambíciója, buzgalma pedig hozzájárult ahhoz, hogy hivatásának mindenben megfeleljen.

Botrány az utcán.

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, január 14.

Ma délután 5 óra felé Budapest egyik legmozgalmasabb közlekedési pontján kinos botrány játszódott le, melynek a lovagiasság terén, aztán pedig a bíróság előtt lesz folytatása. Az eset szereplői egy lipótvárosi nagykereskedő, ennek felesége és egy fiatal jogászember, a ki a botrány okozója és elkövetője.

A fönt említett időben a Bécsi-utca és a Harmincad-utca sarkán egy elegáns, csinos fiatal urinő várakozott férjére, a ki egyik közeli üzletben bevásárlásokat végzett. A magára maradt asszonykához tolokodó módon odacsatlakozott egy ifju ember. Eleinte csak fikszirozta a védtelen nőt, azán arcpirító szavakkal, konfidens hangon szemtelenkedni kezdett vele. Az uriaszony lángba borult arccal menekült a tolokodó aszfaltlovag elől.

E pillanatban lépett ki a boltból a férj, F. N. lipótvárosi nagykereskedő. A mint nejét önmagából kikelve és a fiatal embertől üldözve észrevette, odarohant és erélyes hangon vendreutasította a tolokodót. Ebből éles szóváltás támadt, a minek az lett a következménye, hogy az ifju aszfalthős P. I. végzett joghallgató, arculütötte a férjet.

A nagykereskedő vérbeforult szemmel rohant neki megtámadojának s a földhöz csapta. A következő pillanatban mindketten az aszfalton hemperegtek, ütve, rugva, harapva egymást.

A kinos botrányra nagy néptömeg csődült össze, a mely hosszú küzdelem után elválasztotta a dulakodókat, az ifju jogászt ugyancsak helybenbagyta.

A nagykereskedő és a jogász holnap megrognak verekedni. A férj a bíróság előtt is panaszt tesz az esetről.

— Személyi hírek. Zeh Arnold báró tábornok, Allram Lothár ezredes, a magy. kir. 8-ik honvédkuszárezred parancsnoka és Panajoth Sándor budapesti csendőrezredes ma reggel Aradra érkeztek.

— A tisztviselők pótléka a főrendiházban. Budapestről táviratozzák, hogy a képviselőház elnöksége az állami tisztviselők pótlékáról szóló letárgyalt törvényt ma délben küldte át a főrendiház elnökségének, mely azonnal intézkedett, hogy a javaslat mielőbb letárgyalassék.

— A Kölcsey-egyesület irodalmi estélye. Nagy érdeklődés nyilatkozik meg az aradi Kölcsey-egyesület irodalmi szakosztályának kedden, január 19-én, délután öt órakor, a városháza dísztermében tartandó irodalmi estély iránt. Az estély műsoráról még annyit jelentünk, hogy Wagner János, az aradi tanítóképző tudós tanára Kelet-Ruméliáról, a mostani Balkán zavarok partjáról tart szerfölött aktuális érdekes fölvitást. Rubenesku Augusztó novelláját Kosztka Mihály, a szakosztály rendes tagja olvassa föl Kende Arturné urnő énekszámát Weichhart Aurora k. a., a zenekonzervatórium tanárnője kíséri zongorán. A többi számok nem változtak. Az estélyre a belépő díjak: ülőhely 80 fillér, állóhely és karzat 40 fillér. A Kölcsey-egyesület tagjai a tagsági nyugta fölmutatása után, nem fizetnek tagdíjat; a múlt évben kiadott tagsági igazolványok még ez estélyre érvényesek.

— A holnapi ülés. Budapestről táviratozza tudósítónk: A képviselőház holnapi ülésén a Kossuth-párt részéről Bakonyi Samu fog hozzászólni az ujoncaajánlási törvényjavaslathoz. Ugyancsak holnap felszólal Apponyi Albert gróf is, a ki Pitreich lovag közös hadügyminiszter legutóbbi nyilatkozatát teszi szóvá.

— Mangra újévi beszéde. Ugyilátszik, Mangra még mindig hazafiasságban utazik, hogy tüntessen a magyarok szeretetével. Nagyváradról táviratozzák, hogy Mangra Vazul görög keleti román püspöki helynök az óhitűek újévi alkalmából nagy beszédet mondott, melyben hivatott felebaráti szeretetre intette, nemzetiségi különbség nélkül. Figyelmükbe ajánlotta, hogy tiszteljék a törvényt, amint Krisztus tette és szeressék a hazát.

— Összekülönbözések a kabinetben. Az egyik Ugron-párti esti lap ma megjelent számában „Összeütközések a kabinetben” cím alatt azt a hirt közli, hogy Lukács és Plósz miniszterek összekülönböztek a miniszterelnökkel. Illetékes helyről erre vonatkozólag azt jelentik ki, hogy ez a hír szemenszedett valótlanosság.

— Lemondó ügyvéd. Az aradi ügyvédi kamara közölré teszi, hogy dr. Remetey Fülöp Károly aradi ügyvédet, önkéntes lemondása következtében, az ügyvédek lajstromából kitörülte.

— A rimaszécsi képviselőválasztás. Rimaszécsről táviratozzák: A választás Lukács Géza és Horváth József elnökségével rendben folyik. A rendre 300 katona és 25 csendőr ügyel fel. A függetlenségi egy része Draskóczy Lászlót ajánlotta, míg a másik rész a szintén Kossuth-párti Balajthy Sándort ajánlotta. A Draskóczy párt felvonulása impozáns volt és nagy lelkesedés. 10 órakor a szavazatok a következőképen állottak: Draskóczy 140, Balajthy 11. 11 órakor: Draskóczy 250, Balajthy 30. Zádor Jenő és Kubinyi Géza orsz. képviselők Draskóczyt és Fáy István Balajthyt támogatja. Egy későbbi táviratunk jelenti, hogy a választás Draskóczy győzelmével végződött. Draskóczyt

óriási szótöbbséggel választották meg a rimaszécsi kerület képviselőjévé.

— Katonai felülvizsgálatok. A m. kir. honvédelmi miniszter rendelete szerint a folyó évben Aradon január 29-ik, február 25-ik, március 22-ik, április 21-ik, május 26-ik, június 22-ik, július 27-ik, augusztus 24-ik, október 17-ik és 27-ik, november 17-ik, december 12-ik napján és szükség esetén a következő hétköznapokon fog egybegyülni az állandó vegyes felülvizsgáló bizottság. A bizottság polgári elnöke Urbán Iván főispán, helyettes polgári elnöke pedig Dálnoki Nagy Lajos dr. alispán.

— Tanárok és tanítók pótléka. Főhivatalosan jelentik, hogy a kultuszminisztériumban már elvészültek az állami tanárok és tanítók pótlékának kiszámításával s a pótlékokat most utalványozzák ki. Az állami középiskolai tanárok közül eddig 853 középiskolai tanárnak és igazgatónak utalták ki a pótlékokat. A minisztérium közvetlen vezetése alatt levő gimnáziumok közül a tanulmányi alapból és a Bibics-alapból fenntartott iskolák (ezek közt az aradi főgimnázium) tanárai azonban ezideig nem kaphatták meg fizetési pótlékaikat, mivel ehhez még 6 felségének, mint a ki ez alapítványok fölött a legfőbb felügyeleti jogot gyakorolja, hozzájárulása szükséges. De ez is meglesz nemsokára és ezzel a kultuszminiszteri tárca keretébe tartozó összes tanítószemélyzet megkapja fizetési pótlékát, mely elég jelentékeny összeg, a mennyiben az állami középiskolai tanárok fizetési pótléka 800 korona, 600 korona, 500 korona, 400 korona és a legkisebb 200 korona közt váltakozik. Az állami polgári iskolai, népiskolai és óvodintézetek, valamint a tanfelügyelési személyzet fizetési pótlékát is kiutalványozták. Körülbelül 4000 utalványt irtak alá és ezek közül 3500 állami tanító, 400 óvodónő és a többi a tanfelügyelési személyzet.

— Újabb tüntetések. Zágrábról táviratozzák: Tegnap itt megújultak a tüntetések, miközben több épületnek, így az államvasutak üzletvezetőségének, a nemzeti kaszinónak, a magy. kir. postának és a Narodne Novine című hivatalos lap szerkesztőjének ablakait beverték. A rendőrség a tüntetőket szétkergette.

— A Napközi Otthon. Wittenberger Ferenc temesvári népiskolai igazgató Aradra érkezett, hogy itt a Kossuth-utcai Napközi Otthon tanulmányozza. Wittenberger a legnagyobb elismeréssel adózott a nemes intézménynek.

— Az orosz-japán konfliktus. A Reutter-ügynökség jelenti Tokióból, hogy a japán választ tegnap nyújtották át az orosz követnek. A tárgyalások még folyamatban vannak.

— Ezer koronás emelkedés. Budapestről jelentik: A mai tőzsde főeseménye az Első Pesti Hazai Takarékpénztár részvényeinek 1000 koronával való emelkedése volt. Az igazgatóság tegnapi kommunikéje következtében ugyanis sürgősen keresték ezeket a részvényeket és a nélkül, hogy kötés jött volna létre, árfolyamuk hirtelen felszökött 20 000 koronára, a mi a tegnapi árhoz képest 1000 korona emelkedést jelent. Az igazgatóság kommunikéje, mely az emelkedést okozta, azt közli, hogy az intézett 2500 darab új részvényt bocsát ki 1600 koronás kurzusban, még pedig félrészvényként.

— Az ó-vártéri sertésrakodó. Az ó-vártéri sertésrakodóhely az idők folyamán annyira használhatatlanná vált, hogy újraépítését a mérnöki hivatal már régebben folyamatba helyezte. Az építkezés a napokban elkészülvén, a mérnöki hivatal jelentést tett a város tanácsának, hogy az építkezés be van fejezve, és a sertésrakodóhely teljes egészében átadható a forgalomnak.

— A pálinka áldozata. Az Aradon legújabbán megindult alkoholelleses szövetkezés szükséges voltát szomorúan igazolta be a mai napon Thonhauser Arnold waggongyári lakatos esete. Az ötvenhét éves, dacára is teljesen erőteljes embert a mértéktelen ivás megölte. Szom-

baton, vasárnap és hétfőn mintegy két liter pálinkát és fél liter rumot ivott meg Thonhauser; hétfőn este egy teli rumos palackkal ment haza Téli-utca 5. szám alatt lévő lakására. Lefeküdt, de a rumos üveg nem hagyta békében; tegnap estig az egészet kiitta. A tömredék ital folytán szívbénulás következett nála és ma délután egy óra tájt *holtan találták az ágyban* s mellette az üres rumos palackot. A rögtön értesített rendőrség részéről Zuber Andor rendőrlogalmazó és Prohászka László dr. kerületi orvos azonnal megjelentek a helyszínen. Thonhauser akkor már teljesen kihűlt és csupán azt lehetett konstatálni, hogy a tizenkét órával előbb bekövetkezett halál szívbénulás folytán állott be.

— **Tömeges áttérések.** A temesmegyei Aranyág község gör. kel. szerb vallású lakossága körében nagyarányú mozgalom indult meg, melynek az a célja, hogy a szerbek a gör. kel. román vallásra áttérjenek és az aradi román püspökség kötelékébe vétessék fel magukat. E végből Temes Rákáson már folynak is az áttérési tanácskozások, melyen a temesvári szerb püspökséget Novákovic János esperes-plébános és Ivkovic Mladen dr. ügyész, az aradi román püspökséget pedig Putitru Traján dr. esperes plébános és Trutia Péter szentszéki ügyész képviselik.

— **Kénsavrobbanás egy iskolában.** Charlotenburgból táviratozzák, hogy az ottani katolikus iskolában Neumann Miksa tanító kénsavval kísérletezett, miközben a kénsav fellobbant. Tizenöt iskolásgyermek és a tanító életveszélyesen megsebesültek.

— **Új kövezési munkálatok.** Aradváros törvényhatósága már régebben 12.000 koronát szavazott meg új kövezési és csatornázási munkálatokra, amelyek a Flórián, Sina és Hátár-utcákban lennének teljesítendők. A belügyminiszter ma érkezett rendeletével helyben hagyta a város határozatát.

— **Tüntetés az újév miatt.** Ujvidékről táviratozzák, hogy néhány kereskedő ma, a görög keletiek újéve napján is nyitva tartotta üzletét s ezért a csőcselék betört az ablakokat. A rendőrség vetett véget a tüntetésnek.

— **Zátonyra jutott hajó.** Fiuméből táviratozzák: A magyar-horvát gőzhajózási társaság „Hungaria” nevű hajója Salvorénál, Isztria partjain zátonyra jutott. A hajó Trieszt és Cattaro között közlekedett. Ma délután a tengerészeti hatóság kiküldte az „Előre” nevű gőzöst, melyen révkatapultok és buvárok mennek a hajó mentésére.

— **Kivétel a munkaszünet alól.** A kereskedelmi miniszter leiratban utasította Arad városát, hogy a vasárnapi munkaszünetek alatt cukrot és gyümölcsöt árusítani szabad s erre a két árucikkre a tilalom nem vonatkozik.

— **Tévedésből agyonlőtt plébános.** Lembergől táviratozzák, hogy Szobotkán egy hajótámaszaton Selubiczky földbírtokos Kolentzky plébános tévedésből agyonlőtt.

— **Robbanás egy gyárban.** Budapestről jelentik: A Flóra gyertyagyárban ma délelőtt robbanás volt, mely egy cső repedése miatt történt. A baleset következtében Hoffner Lajosné és Frank Julianna szenvedtek sérülést, előbbeni a jobb karján, utóbbi pedig bal szemén és karján. A nyomban megjelent mentők a két munkásnőt a helyszínen ápolás alá vették és azután a Rókus-kórházba szállították.

— **Érdekes végrendelet** ti pör képezi most a beszéd tárgyát Szegeden. A pör előzményei a következők: Egy gazdag szerb özvegyasszony, Száviczné, a nyáron 150.000 koronát hagyományozott a szegedi szerb egyháznak. A boldogult urnó veje Bogarszky Sándor megtámadja ezt a végrendeletet és bizonyítékokat gyűjt arra nézve, hogy özvegy Száviczné a halála előtti időben, amidőn a végrendeletet készítette, nem volt birtokában szabad elhatározásának. A pör, mely a végrendeletet megtámadja, mindenestre kétséges kimenetelű, mert Bogarszky egy igen fontos körülménnyel igazolja

állítását. Elmondja ugyanis, hogy Szávicsnét végheletlen gyöngéd érzékek fűzték rokonaihoz s tanuk igazolják, hogy általános örökösül mindig a leányát emlegette. A végrendelet, mely az atyalissággal oly mostohán bánt el, mindenkit meglepett. Ennek a rideg bánásmódnak azonban érdekes lélektani magyarázatát adja a végrendeletet megtámadó pörirat, mely elmondja, hogy Szávicsné elhatározását a következő drámai körülmény befolyásolta: A nyáron, mikor a monitorok Szegeden voltak, az esti órákban reflektorokkal hatalmas fénykévéket vetítettek a Tisza rengő hullámaira. Az ujszegedi oldalról, a hidon át éppen ekkor robogott egy hintó, melyben Szávicsné ült. A lovak a fénykévéktől megvadulva elragadták a kocsit, melyet oly erővel vágtak a Reich féle cukrászüzlet falához, hogy a hintóban ülő Szávicsné kifordult a kövezetre és ott eszméletlenül terült el. A matróna súlyos beteg lett. Állítólag a baj agyát is megtámadta és ebben a sérülésében a vallás balzsama enyhítette kínjait. Pár nap alatt egészen megváltozott. A rokoni szeretet helyett egy más érzés költözött szívébe és ez az érzés annyira domináló lett, hogy koozartartozóit kitagadva, vagyonát a szegedi szerb egyházra hagyományozta. Ebben a pörben két hírneves ügyvéd mérí össze az erjét. A jogászok véleménye most még nagyon eltérő.

— **A tisztiszolga és az urnője.** Szokatlan merénylet hírére hozza egy *touloni* sürgöny. Az ottani helyőrség egyik legragyogóbb szépsége Trouila hadnagy bájos ifju felesége, a ki már sok ifju katonatiszt és még több kadét szívét megdobogtatta. Sőt Trouila hadnagy kutyamosója sem maradt érzéketlen urnője szépsége iránt. Heves szerelemre gyuladt és ezt egy önfelédtt pillanatban be is vallotta urnőjének. A troubadour-kutyamosót persze rögtön kidobták. De a szolgálta boszút esküdött. Belopódzott volt gazdája lakásába s a hadnagyét egyszerűen *kidobta az ablakon.* Az eset nagy feltűnést kelt. Hogy a szép asszonynak lenne valami baja s mi törtéte tovább a kutyamosóval, arról nem szól a sürgöny.

— **A tanító büne.** Az Orsova közelében lévő Plavicevica község mellett egy elzúllott csavargót tartoztatott le tegnapelőtt a csendőrség éppen akkor, amidőn át akart menni a román határra. Utlevele vagy egyéb iratai nem voltak, smiből személyazonosságát meg lehetett volna állapítani. Bekísérték tehát a község házára, a hol hosszas vallatás után kiderült, hogy az illetőt Nemoián Bogumérnek hívják s ezelőtt három héttel még Lunkány községben tanító volt, ahonnan erkölcstelen üzelmé miatt megszökött. Nemoián két évvel ezelőtt került Lunkányra, mint tanító. Nőtlen ember lévén, minthogy fizetése is kevés volt és ezt sem kapta meg rendszeren, az iskolaépületnek egyik kis szobájában húzta meg magát s a lakása takarítását az iskolába járó leányok végezték. A szülőknek nem volt ez ellen kifogásuk, sőt örültek is, amikor a leányok ott-hon eldicsekedtek, hogy a takarításért képeket, vagy egy-két krajcárt kaptak a tanító urtól. Az ideitől beálltával azok a 12—13 éves leányok, akik már rég kimaradtak az iskolából, most elmentek az iskolába csak azért, hogy a tanító urnál takaríthassanak. Ennek a nagy szolgálatkészségnek pedig, amint most kiderült, az volt az oka, hogy a tanító ur maga csábította magához a leányokat, akiket aztán erkölcstelen céljaira használt fel. Hosszu ideig zavartalanul üzte ezt a dolgot Nemoián, talán ki sem tudódott volna a dolog, ha egy 12 éves Ruszovan Mária nevű kis leány el nem árulta volna a többi leányokat. Ez a kis leány a szünidő alatt is állandóan takarítója volt a tanítónak, akivel benső viszonyt folytatott. Amikor a tél elején bejöttek az iskolába a többi leányok is, a kis Ruszovan Mária mellőzve lett. Ezt nem tudta eltűrni a kis oláh leány és pár héttel ezelőtt szembe szállott vetélytársnőivel. Így derült ki a titok és az iskolaszék felfüggesztette Nemoiánt állásától és feljelentette a törvényszéknél. Mikor a feljelentés megtörtént, a bűnös tanító megszökött a községől s azóta a vidéken csavargott, most pedig, hogy körözték, át akart szökni Romá-

niába. Az elfogott embert egyelőre az orsovai járá bíróság börtönében helyezték el. A legérdekesebb a dologban az, hogy az elcsábított gyermekek szülei mit sem törődnek az esettel, sőt egynémelyike még dicsekszik is vele, hogy az ő leánya is szeretője volt a tanítónak.

— **Egy család az örültek házában.** Berlinből egy szerencsétlen család tragikus sorsát táviratozzák. Szinte hihetetlen az eset, hogy egy három tagból álló családot a cselédjével együtt örültek házába kell vitetni. Egy Schneider nevű nő Berlin egyik házában lakott két fivérével, kik közül az egyik postatiszt. Az egész család folyton attól remegett, hogy tolvajok járnak a házba, a postatiszt pedig meg volt győződve arról, hogy a ház alá van aknázva. Hosszu éjjeleken keresztül virrasztottak és lesték a tolvajokat. A postatiszt a múlt éjjel egy levassági karddal a kezében kiállott a folyosóra, hogy a vélt tolvajjárásnak a nyomára akadjon. Éjteltájt a ház egyik lakója hazatért, a mikor a postatiszt előtt elhaladt, *ez rátámadt és a karddal holtra verte.* Ezután besietett a lakásba és a fivérével kezdett dulakodni, mire csakhamar megjelent a rendőrség. Ma aztán a cseléddel együtt mindhármat a rajtuk észlelhető örültségi tünetek miatt elmeógyógyintézetbe szállították. Érdekes, hogy a cseléd csak alig néhány héttel ezelőtt lépett be a szolgálatba s ezalatt a rövid idő alatt örült meg.

— **Két főhadnagy büne.** Szenzációs katonai botrányról ment sürgős jelentés a napokban a magyar honvédelmi miniszterhez a károlyvárosi honvédkaszárnyából. Az egész várost izgatja a sajnálatos bűneset, a melynek szereplő hősei: két honvédfőhadnagy, az egyik már nyugalmazott, a másik tényleges. A botrány az, hogy a károlyvárosi honvédkaszárnyában *nagy lopást fedeztek föl.* A lopást egy nemrég nyugalmomba vonult számvevőségi főhadnagy és egy szolgálatban levő főhadnagy követte el. Rájöttek ugyanis, hogy az utóbbi időben igen nagy mennyiségű felszerelési tárgyak hiányoznak. Ezeket a tárgyakat a bűnös tiszték részben eladták már, részben elszállították Uj-Gradiskára, hogy értékesítsék. Nagy mennyiségben találtak azonban eltulajdonított holmit a számvevőségi tiszt lakásán is. A magáról megfélekedezett aktív tiszt a garnizon arisztomában van, míg a nyugalmazott számvevőségi főhadnagy vizsgálati fogságba került.

— **Pöstyéni kura otthon.** Pöstyén fűrdő igazgatósága olyan üdvös intézkedést léptetett életbe, mely hivatva van a sok csuzellenes reklámszert csakhamar kiszorítani. Iszapját eredeti állapotban forgalomba hozza és pedig oly módon, hogy minden iszapküldeményhez 10 üveg eredeti forrásviz járul, amelynek segítségével egy 5 kgros láda iszap pal teljes házi kura végezhető. Ezen házi kurát bárki saját otthonában kényelmesen alkalmazhatja. Hogy mennyivel nagyobb eredménye van egy ily reális gyógykezelésnek a csodaszerek felett, azt már minden orvos tudja; a nagyközönség sajnos, csak kárán tudja meg. Az iszapnak Aradon is van raktára: G. Földes Kelemen gyógyszerárában, Deák Ferenc utca 11—12, hol egyuttal a használatra nézve kimerítő utasítás nyújtatik.

— **Minden nőnek tudnia kell,** hogy a párisi és bécsi kiállítás arany éremmel kitüntetett Balassa féle valódi angol ugorkatej azonnal eltünteti szeplőt, májfoltot és mindennemű tisztátanságot az arcról és annak gyönyörű üdeséget, fiatalságot kölcsönöz, kár tehát várni, mindenki vegye meg ma. Ara 2 korona, hozzávaló ugorka szappan 1 kor. 8 drb. 2 kor. 40 fill. Poudre 1.20 és 2 kor. Kapható Balassa Kornél gyógyszerárában Temesvár, Aradon Vojtek és Weisz urnál, Krausz Elemér és társai drogueria üzletében, Földes Kelemen gyógyszerárában, Tábor Gyula gyógyszerárában Pécskai-ut 18 sz., ahonnan titoktartás mellett hazhoz is lesz küldve. Tessék Balassa féle ugorkatejet kérni. 3431

— **Egészséges gyomorhoz** mindenekelőtt rendszeres emésztés szükséges. Sajnos, éppen ez irányban azonban sokszor vétkezünk és így támad a gyomorrontás étvágytalanság, székrekedés, álmatlanság, főfájás, kólika, vérszegénység stb. Ne mulassza el tehát senki jó és hathatós óvószert használni, mely úgy a gyomrot, mint az egész emberi szervezetet erősíti, gyógyítja és jó egészségekben tartja.

Ilyen szer egyedül csak a Brády-féle Máriacelli gyomorcsoppek, évtizedek óta kipróbált zamatos ízű, biztos hatású házi gyógyszer az összes gyomorbetegségeknek. Üvege 80 fillér a gyógyszerárakban. Utánzatoktól óvakodjunk.

— **A Porter-féle fényképezőgépek** rendkívül közkedveltségnek örvend. Naponta nagy számú fénykép foly be nagyítás céljából, mivel a közönség meggyőződött arról, hogy újabb és újabb különös figyelmességgel a képek kidolgozásának. E valóban művészi módon retuszírozott életnagyságu fényképek minden ház díszét képezik. A közönség igen előnyösen juthat e páratlan kedvezményhez; hiszen csak 10 korona árú kell bevásárolni Porter Aruházában és a papírkészítést csupán 3 korona jár. A farsangi szezonra igen dúz választékot nyújt az összes cikkek közül az áruház. Cipőáruk még soha ilyen nagy mennyiségben nem voltak képviselve és a nagy raktárhoz képest az árak is lényegesen szállítottak le. Telefon 824. Választékok késő estig házba küldetnek.

— **Szoba illatok** a legfinomabb minőségekben. 1 üveg 70 fillér Vojtek és Weisznál Aradon. 44

— **Nátha, köhögés, rekedtség, nyálkásodás** és torokbeli ingerrel kitűnő hatású a **Semega** mellspasztilla. Kapható Kossuth gyógyszerárakban, Boros Béni-ter 15. (Döngl ház.) Földes Kelemen Deák Ferenc-utca. Ara egy korona. 43

A cobolyprémes hölgy.

(Molnár kanonok és a szocialisták.)

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, január 14.

A „Népszava” 1901. évi február 10-ik számában „Molnár János és még valaki” cím alatt többek között azt írta, hogy mindenki jól tudja Molnár kanonokról, hogy a cobolyprémes nőket nagy szeretettel öleli vallásosságtól dagadó keblére. Elnevezi nyomorult, gyáva, dorobézoló papnak és kijelenti, hogy ahol annyi piszok, erkölcsi mételey, lelki romlottság van összehalmozva, mint az ő lakásán, annak a büszkét a munkások már messziről megérzik és elkerülik. Folytassa tehát a dőzsölést a kanonok — így szól a cikk — ur és ne féljen attól, hogy az ablakok bezúzódnak s a bezúzott ablakon át belát a világ az ön bordélyházába.

Molnár János a cikk tartalma miatt rágalmazás címén sajtópört indított a lap ellen. Minthogy a cikk szerzőjét nem tudták meg, a Népszava akkori szerkesztője, Kovács Géza és egyik munkatársa, Saly Endre kerül ma a budapesti esküdtszék elé a vádlottak padjára.

A tárgyaláson Agoraszé Páter elnökölt, a személyesen is megjelent kanonokot Zboray Miklós képviselte, a két vádlott védelmét pedig Pollacsek Sándor dr látta el.

Az esküdtszék megalakulása után a bíróság Kovács Gézát hallgatta ki.

— Megértette a vádat?
— Igen.
— Bűnösnek érzi magát?
— Nem.
— 1901-ben ön volt a Népszava szerkesztője?

— Én voltam, de a sajtójogi felelősséget nem vállalom el.

— Akkor nevezze meg a szerzőt.
— Azt nem tudom.
— Pedig a sajtótörvény szerint mégis csak ön a felelős.

— Én mint szerkesztő sohasem közöltem volna ilyen személyes támadású cikket, ez azonban csak válasz volt az Alkotmány egyik cikkére. A cikk szerzője különben akkor nem csak kijelentette, hogy elvállalja a felelősséget, hanem késznek nyilatkozott bizonyítani. Ezek után csak annyiban vállalom el a felelősséget, amennyiben erre engem a törvény kötelez.

— Kívánja ön a valódiság bizonyítását? Vállalkozik erre?

— Erre nem vállalkozhatom, mert egyáltalán semmit sem tudok bizonyítani.

— Tett ön valamit, hogy az elkövetett sérelmet reparálja?

— Nem, mert ezt senki sem kérte tőlem.

— Furesa felfogás. Ezt önszántából kellett volna megtenni.

— Nem tehettem, mert már később nem voltam a lap szerkesztője. A cikk tartalmát illetőleg a szerzővel nem azonosítom magamat.

A védő: Kérem a törvényszéket, hogy Kovácsot mentse fel az esküdtek meghallgatása nélkül, mert a sértett elkészen adta be a főljelentést és így az ügy elővult. A törvény szerint három hónap alatt kell megtenni a főljelentést, Molnár kanonok pedig erre tizenkilenc hónapig várt.

Zboray Miklós dr. ezzel szemben azt vitatta, hogy Molnár apát a Népszava sértő cikkéről csak akkor nyert tudomást, mikor a Magyar Szó támadásában reflektált ezen sértésekre. A tudomásvétel után azonban nyomban megindította a sajtópört. A bíróság rövid tanácskozás után elutasította a védő kérelmét s az eljárás folytatását rendelte el.

Az esküdtek marasztaló verdiktje alapján a bíróság Kovács Gézát nyolc hónapi fogságra és Salyt háromszáz korona pénzbüntetésre ítélte.

EGYESÜLETI ÉLET.

(*) A Kölcsey-egyesület kedvezményei. A Kölcsey-egyesületnek kedden lesz a harmadik estéje, melyet irodalmi bizottsága rendez. Mint az eddigiek iránt, a mostani iránt is nagy az érdeklődés, a mi tartalmas és változatos műsoráért természetesen. Az érdeklődés a felolvasások iránt annál szélesebb körre terjed ki, mert a Kölcsey-egyesület tagjai ingyen látogathatják azokat. Az 1903. év második feléről, vagy ez évről szóló nyugtatóvány beléptijegyül is szolgál. Ha megmondjuk, hogy a Kölcsey-egyesület tagjai a 4 koronányi évi díjért hetenként többször a könyvtárt is ingyen használhatják, elmondhatjuk, hogy ez a közmevelődési egyesület épen nem kívánja ingyen a különben is csekély anyagi áldozatot. Az utóbbi időben nagyobb számban is jelentkeztek új tagok. Új tagokat az egyesület minden tagja ajánlhat, legcelszerűbb azonban a gyors elintézés végett Varyassy Arpad elnököl, Széllósi István titkárnál vagy Zádor Bertalan pénztárosnál (Első Magyar Általános Biztosító-társaság) jelentkezni.

TÖRVÉNYKEZÉS.

Tisztelendő ur és primadonna.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, január 14.

A sikkes, művelt szobalányokat játszó primadonnák s a népnevelés tudományát oktató tanügyi bácsik ritkán szoktak egy gyékényen ámulni. Ha össze kerülnek, annak feltétlenül törvényszéki tárgyalás a vége, mint a hogy az Győrött is történt.

Kezdődik pedig az eset ott, hogy a győri preparandia három növendéke esténként ellátogatott Kállay Jolánhoz, a színház primadonnájához. A tanügyi ifjak hegedültek, a bájos diva pedig szerényen teát főzött. A gyorsforraló sokszor, igen sokszor zubogott, mert a preparandisták kilenc-tíz órakor kerültek el a primadonnától. Azonban ember tervez, Haller József főtitelendő tanítóképezdei igazgató ur végez. A derék direktor megtudva a csendes kis pástortórák történetét, teljes pedagógiai szigorral rontott növendékeire.

— Hogy mernek maguk színésznőhöz járni? — tette fel a kérdést.

— Kérem főtitelendő ur, hisz a színésznő rendszerint uriaszony, vagy leány.

— Nekem mondják? — tüzelt tovább a főtitelendő ur. — Hát van becsület, tisztességes színésznő? Nem is volt, de nem is lesz. Ha megtudom, hogy még egyszer Kállay Jolánhoz, úgy kicsapatom magukat, mint a parancsolat.

A diákokat nem ijesztette meg a fenyegetőzés. Tovább is zsuroztak s tovább is hegedültek. Haller mester azonban szavának állott. Kémeivel megcsipette a művészetért rajongó ifjakat s egy csendes consilium absundi magyarálatával szolgált nekik karácsonyi ajándékkal. A fiúk busan panaszkodtak az esetet a művésznőnek s közben szép csendesen azt is elmondták, hogy a főtitelendő igazgató ur nem venné fel az apácák sorába a primadonnát. Kállay Jolán lelkében kigyuladt a nemesség harag s rágalmazás miatt boperele Haller főtitelendő urat. Tegnap volt a győri bíróság előtt az első tárgyalás. Ítéletet nem hozott a bíró, mert Kállay Jolán a kicsapott diákok vallomását is jegyzőkönyvbe akarja vétetni. Addig a tárgyalást elnapolták.

§ Károlyi Antal gróf kiskorúsága. Huszáronkéntes korában Károlyi Tibor gróf volt főrendiházi elnök fia, Antal, mintegy 20,000 forintnyi adósságba verte magát, miért is a budapesti törvényszék a szülők kérelmére a fiatal gróf kiskorúságát meghosszabbította azon a címen, hogy korlátolt szellemi tehetségénél fogva a maga ügyeit önállóan intézni nem tudja. Ez 1900 október havában történt, amikor is az árvaszék Antal gróf gondnokává Tisza Kálmán grófot nevezte ki. Károlyi Antal gróf tavaly november havában folyamodott a törvényszékhez, hogy szüntesse meg a kiskorúságát, mert az ő elmebeli állapotának semmi folytatása nincsen, aminek egyik eklatáns bizonyítéka az, hogy időközben az államtudományi szakvizsgát kitüntetéssel tette le a bpesti egyetemen. A törvényszék a gróf ügygondnokává Tompa Antal ügyvédet nevezte ki, aki a főváros árvaszéke ellen a kiskorúság megszüntetése végett pört indított. E pör során Moravcsik Ernő dr. egyetemi tanár, Oláh Gusztáv dr. tébolyházi igazgató és Fischer Ignác dr. megvizsgálták Károlyi Antal grófot s kijelentették, hogy teljesen épeszü ember. A gróf atyafisága valamint az árvaszék által kirendelt gondnok, Tisza Kálmán gróf mindazáltal a meghosszabbított kiskorúság fentartását kérték, mondván, hogy az orvosszakértőket nem tartják csalhatatlanoknak. A törvényszék erre az orvosszakértői véleményt felülbírálásra az igazságügyi orvosi tanács elé terjesztette, s a legfőbb orvosi fórum véleménye alapján egy hónappal ezelőtt megszüntette a gróf kiskorúságát. E határozat ellen Tisza Kálmán gróf kir. ítélőtáblához fellebbezett, amely Ligetkuthy Iván báró előadásában ma helybenhagyta a törvényszék határozatát.

Budapesti áru- és értéktőzsde.

— Az Aradi Közlöny távirati tudósítása. —

Budapest, január 14.

Delitőzsde. Buzakinálát mérsékelt, vételkedv korlátolt. Bgyadt irányzat mellett 18,000 métermázsa került forgalomba gyöngén tartott, 2½ fillerig olcsóbb áron. Egyéb gabonanemek bhgyadtak. Időjárás enyhe.

Estitőzsde. Berlin ¼ magasabb, Páris 20 olcsóbb.

Zárkelt 5 órakor:

Buza áprilsra	7.84—7.85
Buza októberre	7.85—7.66
Rozs áprilsra	6.60—6.61
Rozs októberre	—
Zab áprilsra	5.49—5.50
Zab októberre	—
Tengeri májusra	5.24—5.25
Tengeri októberre	—
Repce augusztusra	11.65—11.75

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

Régi előfizető Arad. Nevek beküldése nélkül nem közölhetjük. A szerkesztőségnek tudnia kell, kiktől van szó.

„Szerettelek”. Formájánál fogva nem való a mi lapunkba. Naplótörredéket a szépirodalmi ujságok közölnek, sziveskedjék tehát ezek valamelyikéhez fordulni.

Kerpel Izsó

60,000 kötetes kölcsonkönyvtárába

Aradon, Andrásy-tér 20. sz. (Fischer Eliza-palota.)

Városi és magyar telefon: 385.

a következő újdonságok érkeztek:

Magyarban: *Bánffy:* Tanulmányok, *Szo maházy:* Két cigaretté közt, *Molnár F.:* Éva, *Pollák J.:* Erősek és gyöngék, *Tóth B.:* A magy. anekdotk. VI., *Jakab O.:* Pihenő, *Heijermann:* Ghettó, *Wildenbruch:* Kis mama, *Martos:* Bob herceg, *Wolfner:* Meddő küzdelem, *Beck:* Új nemzedék, *Toldy:* Jezsuiták, *Pierce:* Szenvedélyek harca. *Folsetoj:* Korunk rabszolgasága, *Smiles:* Takarékoság, *Mikszáth:* Mikor a mécses már csak pislog, *Akli Miklós,* *Anna-nach 1904,* *Benicskyné:* Méta, *Két Mária,* *Jókai:* A hol a pénz nem Isten, *Lux T.:* Marcia gondolatai, *Gáspár:* Hét év a tengeren stb. stb. **Ifjúsági iratok:** *Bársony:* Rab király, *Lőrinczy:* Hűség szívök, *Kiss G.:* Rákóczi csillaga, *Mártha naplója,* *Tutsek:* Az élet iskolája, *Az édes otthon,* *Tábori:* Strepka stb.

Németben: *Ch. mpel:* Goldene Blumen, *Bilse:* Aus einer kleinen Garulson, *Kahlenberg:* Rheinfall, *Nixchen Waldow:* Die rote Locke, *Wolzogen:* Onkel Oszkar in Amerika, *Ompfeda:* Denise, *Erhard:* Die Rose v. Hoff, *Mereely:* Die Pariser Range, *Berdau:* Uncle Sams Nichte, *Bernhard M.:* Das Corpus delicti, *Richlieux's:* Memoiren, *Berdau:* Jankeedoodle — Dolly, *Fothrigill:* Der Konzertmeister, *Ohnet:* Der Gifhändler, *Kipling:* Das Mädchen aus Birma, *Reuter G.:* Lieselotte, *Willy:* Claudine geht, *Jensen:* Unter heisser Sonne, *Megele:* Sport, *Herzog:* Die von Niederheim, *Hedenslyer:* Der Majorats-herr, *Roda:* Fr. Milanes Uhr, *Dr. Faust:* Was uns Frau Venus erzählte, *Dickens:* Die Pikeriker, *Hornung:* Einbrecher aus Passion, *X.:* Briefe die ihn nicht erreichten, *Willy:* Die Geliebte des Prinzen Jean, *A:* Ein Minister in der Kutsche, *Das graue Haus,* *Fürstenstein:* Die Spitzenkönigin, *Fels G.:* Die Rosenkränzer, *Valles:* Vingtras junge Leiden, *Thieme:* Der Fall Grembalsky, *Erlor:* Kriminalgeschichten, *Erhard:* Gräfin Ruth, *Taylor:* Quenqueza etc. **Franclában:** *Nielle:* Mon roman au Niger, *Willy:* Claudine s'en va, *La maîtresse du prince Jean,* *Rosny:* Thérèse Degaudy, *Prévost:* Dernière lettres de femme, *Jourdan:* Beaumignon etc.

Angolban: *Craig Mrs.:* Agatha's husband, *My mother and I,* *Crawford:* Katharine, *Marsh Mrs.:* The rose of Asnurst etc.

Az új magyar kölcsonkönyvtári jegyzék megjelent és már kapható. Havi kölcsondíj 1 kor. 20 fill. vagy kötetenként 8 fillér.

Vidéki bérlők is a legfigyelmesebb kiszolgálásban részesülnek.

A könyvek újak és tiszták.

30,000 kötetes

zenemű-kölcsonár,

melyben minden újdonság megjelenés után azonnal kapható.

259 oldalas zene-kölcsonár jegyzék ára 40 fillér.

Ugyane cég Andrásy-téri könyv-, papír- és zenemű kereskedésében óriási mennyiségű antikvár könyvek és hangjegyek árusítatnak meglepő olcsó áron.

Egész könyvtárak vétele és eladása. Olvasó egyleti és kaszinó könyvtárak igen méltányos áron való kiegészítése és berendezése. — Egy orvosi könyvtár olcsón eladó.

Irodai cikkek, festőkéllékek és üzleti könyvek nagy választéka.

Pontos kiszolgálás vidékre is. Szolid árak. Keresem *Kakas Márton,* *Mátyás Diák,* *Vasárnapi Ujság,* *Borszem Jankó,* *Fliegender, Hét, Uj Idők, En Ujságom és Magyar Figaró* utóbbi évfolyamait füzve, vagy kötve.

REGÉNY-CSARNOK.

Az Antikrisztus csodái.

— Regény. —

Irtta: Lagerlöf Zelma.

Az Aradi Közlöny-nek fordította:

Chelnocky Viktor.

[43]

(Folytatás.)

Másnap este Gaetánó beszédet mondott a piacon. Azt mondta, hogy a kut kávájában ült és nézte, hogyan jönnek az emberek vizért. Három éve nem volt már meg az a gyönyörűsége, hogy a karsu leányokat láthassa, amint fejükre emelik a nehéz vízeskorsót és szilárd, ünnepies lépéssel viszik tovább.

De a kuthoz nemcsak fiatal lányok járnak, hanem minden korabeli emberek is. S mivel ő, Gaetánó, most már látja, hogy milyen szegény a legtöbbsé, beszélni, akar velük a jövőről.

Igérte nekik, hogy nem sokára jobb idők jönnek. Az öreg Assuntának azt mondta, hogy jövőre meg lesz a mindennapi kenyere, anélkül, hogy alamizsnát kellene kérnie valakitől. S mikor az öreg ködusasszony azt mondta, hogy nem érti, hogy történhetnék meg ez, Gaetánó szinte haragosan kérdezte, hogy nem tudja-e, hogy eljött az idő, mikor nem lesz többé sem éltas ember, sem gyermek segítség és védelem nélkül.

Rámutatott az öreg esztergályosra, aki éppen olyan szegény volt, mint Assunta — s emelt még nagyon beteg is, és azt kérdezte, hogy tűrhető volna-e tovább is, hogy ne gondoskodjanak a szegényekről s ne építsenek házat a szenvedőknek.

Hát nem értik, hogy ez lehetetlenség? Nem értik meg mind, hogy a jövőben gondoskodni kell a betegéről s a szegényekről?

Látóit, — mondta tovább Gaetánó, — gyermekeket is, akikről tudja, hogy nagyrészt articsókából és vadsalátából élnek, melyet maguk szednek össze a folyó partján meg az utcsélén. S Gaetánó megígérte, hogy ezentul senkinek sem kell éheznie. Egy gyermeknek a fejére tette a kezét s olyan büszkén fogadta, mintha Diamante fejedelem lenne, hogy ezentul mindenkinek meglesz a kenyere.

A diamantebeliek semmit sem tudnak, mondta, egészen tudatlanok s nem értik, hogy új, dicső idő jött, hanem azt hiszik, hogy a régi nyomoruság örökké fog tartani.

S míg így vigasztalta a szegényeket, mind többen s többen gyülekeztek köréje s Gaetánó hirtelen felugrott, felállt a kut kávájára s hangosabban kezdett beszélni.

Hogy lehetnek a diamantebeliek, mondta, olyan ügygyűnők, hogy azt hiszik, sohasem lesz jobb sorsuk? Megelégedhetnek az emberek, akik az egész kerek föld, azzal, hogy az öregek éheznek, a gyermekek pedig bűnre s nyomoruságra nekedtek föl?

Nem tudják, hogy a hegyek méhében, a tengerben s a földben kincsek vannak? Nem hallották volna soha, hogy milyen gazdag a föld? Azt hiszik, hogy nem tudják eltartani gyermekeiket?

Ne álljanak itt, ne dörmögjenek s ne mondják, hogy lehetetlen más zendjét adni a dolgoknak. Ne higgyék, hogy szükséges, hogy szegények és gazdagok legyenek. Ha ezt hiszik, nem tudnak semmit! Nem ismerik akkor szülőanyjukat a földet. Azt hiszik, hogy a föld gyűlöl valakit? Bizonyosan lefektettek a före s hallották, hogy mit beszél a föld! S a föld megmondta talán nekik, hogy kinek kell élvéznii s kinek fuladni bele a maga zsirjába!

Miért nem nyitják ki a füleiket s miért nem hallgatnak az új tanításra, mely beszárnyalja az egész világot? Nem akarják, hogy jobb legyen a sorsuk? Annyira szeretik a rongyokat? Megelégszenek az articsókával, meg a vadsalátával? Nem akarják fedél alatt hajtani le a fejüket?

S azt mondta nekik, hogy semmit sem tesz, éppen semmit, ha vonakodnak is hinni az új időben, melynek hasad már a hajnala. Az új idő azért eljön hozzájuk is. Nem nekik kell reggel kihuzni a napot a tengerből! Az új idő úgy fog megjönni, mint ahogy megjön a felsőges nap; miért nem akar Diamante ott lenni a napfélköltén, miért nem siet eléje? Miért zárkóznak be, miért félnek az új világosságtól?...

Sokáig beszélt így, s a diamanteli szegény népből mind többen s többen gyülekeztek köréje. S mentül tovább beszélt, annál szebben mondta a szót, annál csengőbb lett a hangja. Tiszta, világos szeméiben tűz ragyogott fel s a nép előtt, mely feltakintott rá, úgy tűnt fel mint va ami ifju herceg.

Olyan lett, mint nemzetségének valami régi hatalmas ura, akinek tehetségében állott, hogy országának aranyat s szerencsét adjon. S hittek neki, mikor azt mondta, hogy ő boldogságot tud nyújtani. Megvigasztalódtak s örültek, hogy ez az ifju nagy ur, az ő uruk, szereti őket.

S mikor bevégezte beszédét, ujjongani kezdett a nép s kiabálta, hogy követi Gaetánót, megtesz mindent, amit parancsol.

Egy pillanást alatt hatalmas lett rajtuk az ifju. Olyan szép, olyan felséges volt, hogy nem tudtak neki ellenállni. S a hite olyan erős volt, hogy megragadott és legyőzött mindenkit.

Ezen az éjszakán nem volt egyetlenegy szegény ember sem Diamanteban, aki ne hitte volna, hogy Gaetánó gondtalan s boldog napokkal fogja megjándékozni. Ezen az éjszakán az éhezők azzal a szent hittel pihentek le, hogy másnap, ha felébrednek, terített asztal vár rajtuk.

Mert ha Gaetánó beszélt, olyan hatalmas volt, hogy az öreget meg tudta győzni, hogy fiatal, a didergőt, hogy meleg van. S az az ember érezte, hogy amit megígért, az el fog jönni.

O volt az új korszak fejedelme. Keze tele volt ajándékkal s hogy hazajött, csoda és áldás fog áradni Diamanteba.

(Folytatása következik.)

IDEGENEK ARADON.

— Január 13. —

Fehér Kereszt szálloda. Mákus Mór kereskedő Budapest. — Braun Jenő főmérnök Budapest. — Braun Dávid kereskedő Temesvár. — Panajoth Sándor csendőrezredest Budapest. — Klein Bernát borkereskedő Budapest. — Haltrich Arnold utazó Szászregén. — Krausz Franc utazó Budapest. — Tenner Antal kereskedő Bilét. — Gottesman Emil ellenőr Budapest. — Báro Zeh Arnold tabornok Szeged. — Csendes Dávid kereskedő Temesvár. — Müller Zsigmond utazó Bécs. — Kuhn Imre utazó Bécs. — Grosz Sándor utazó Nagyvárad. — Rupelt Konrad kereskedő Zella. — Neuroth Viktor utazó Bécs. — Lorenez Adolt utazó Bécs.

Központi szálloda. Tószeghy Imre mérnök Budapest. — Dr. Zielinski Szilárd mérnök Budapest. — Herzfelder Pál földbirtokos P.-Pereg. — Horovitz Samu vállalkozó Kolozsvár. — Buday Péter m. kir. számvevő Déva. — Hervay István megyei főjegyző Makó. — Návay Tamás földbirtokos Csauád. — Alram Lothar ezredes Szeged. — Tömöry Melia színész Budapest. — Báro Baics Milan birtokos Budapest.

Vas szálloda. Arkos. I. jegyző Krakna. — Gregus József jegyző Agris. — Bognár Károly jegyző Kujed. — Tnauer József jegyző Berzova. — Tamó Zsigmond jegyző Buttyin. — Füschi János utazó Budapest. — Ditmár Ferenc utazó Bécs. — Glück Jósef kereskedő Budapest. — Boros János utazó Bécs. — Rothfeld Mór utazó Budapest. — Sugar József utazó Budapest. — Rosenberg Miksa utazó Bécs. — Kohn Lajos utazó Bécs. — Löwi Mór kereskedő Budapest. — Grünberger Mór utazó Budapest. — Kroch Mór utazó Budapest. — Simon Endre tanító Makó.

Nemzeti színház.

Bérlet 104. sz.

Páros.

Pénteken, 1904. évi január hó 15 én:

TOMORI MELISSZA vendégléleptével:

Hoffmann meséi.

Nagy opera 4 felvonásban. Irtta: Jules Barbier. Zenéjét szerzette: Jaques Offenbach.

SZEMÉLYEK:			
Hoffmann, író	Bejczal Gy.	Crespel	Polgár S.
Lindorf	Juhász S.	Luther	Györe Alajos.
Coppelius		Stella	Tomori M.
Csodaorvos	Polgár S.	Olympia	
Spalanzani	Ligetű V.	Antónia	Szilassy J.
András		Miklós	
Cochenill	Perenez	A Muzea	

Közdetete este 7 óra föl órakor.

Üzlet áthelyezés.

Seiler Bertalan

paszományos és gombkötő üzletét

Arad, Weitzer János-utca 13. sz.

Alá, a főpostával szemben, a zenedébe helyezte át, mely alkalommal a nagyérdemű közönség szíves figyelmébe ajánlja dus rak-tárát, mindenféle 175

paszomány és gombkötő árukban.

Elvállal minden e szakba vágó munkát a legjutányosabb áron.

M. kir. szabadalmazott

Tüzi fecskendők

és hozzávaló mindennemű tömlők (csövek)

Községeknek legalkalmasabb, mert nomokos és sáros víz használatánál sem tagadják meg a szolgálatot, — a gép jó működésért 3 évi jótállás (ingyen javítás).

M. kir. szabadalmazott

Borszivattyuk

és hozzá való legjobb minőségű gumí csövek gyári áron. A szivattyu hengerből a bor utolsó cseppig kifolyik, ezáltal a szivattyu nem romlik és a bort nem ronthatja a gépezet jó működéseért 3 évi jótállás, ingyen javítás.

K u t a k

a hozzávaló csövekkel gyári áron

Hónig Frigyes

harangöntőnél 1418

Arad, Rákóczy-utca 28. sz.

Mindennemű javítások elfogadtatnak.

Megyei és városi telefon 471. szám.

Legolcsóbb bevásárlás

Özv. Sütő Józsefné utóda

URBÁN E.

üveg és porcellán raktáiraiban

ARADON,

Forray-utca 2/a és Szabadság-tér 20. sz. gróf Nádasdy-ház.

Carlsbadi finom porcellán ékező készletek színezve 5 frt 75 krtól feljebb.

Carlsbadi finom kávé és tea készletek színezve 3 frt 35 krtól feljebb.

Carlsbadi finom kávé és tea csészék színezve 24 krtól feljebb.

Carlsbadi finom mocca csészék aranyozott, 20 krtól feljebb.

Mosdókészletek complet színezve 3 frt 60 krtól feljebb.

Függőlámpák nagy választékban 2 frt 95 krtól feljebb.

Likör készletek a legszebb kivitelben 75 krtól feljebb.

Sárgas vagy fehér üveg compót tál 6 tányúrral 85 krtól feljebb.

Finom vizes pohár mintázott, darabja 6 krtól feljebb.

Finom boros pohár mintázott, darabja 5 krtól feljebb.

Finom boros palaczk, csiszolva, dugóval 30 krtól feljebb.

Finom likör palaczk, csiszolva, dugóval 20 krtól feljebb.

Finom likör pohár (kehely) 10 krtól felj. Finom likör pohár sajtolt 5 krtól feljebb. Ezekon kívül a legmeglepőbb olcsó árban kaphatók képek, tükrök, képkeretek, főzőedények, díszműtárgyak, alpacca evőeszközök stbi minden e szakmához tartozó eszkek. — Ugyanott

szagtalan kristály-petroleum

1 liter 20 kr. nem füstöl.

Üveges munkák helyben és vidéken jutányos ár mellett eszközöltetnek, valamint javítási munkák is.

Kölcsön-edény minden alkalomra kapható. 151

Alapított 1884-ben.

Kutakat épít,

mélyit és fur

Licsmann József

kutmester 2988

Arad, Wesselényi-utca 36. sz.

Különlegesség

hegyi sziklákban is.

KINTZLER ZOLTAN

Gronometter mérés és ékszerész

Arad, Andrassy-tér 20. (Régi Arena.)

Kizárólag finom

óra és ékszer

kapható. 1401

Pontos és szolid kiszolgálás!

Meghívó.

A B.-Csabai Termény- és Áruraktár Részvénytársaság

ötödik évi

rendes közgyűlésére,

mely folyó évi január 31-én, délelőtt 10 órakor fog a vállalat irodahelyiségében megtartatni.

A közgyűlés napirendje:

1. Jegyzőkönyv hitelesítő-bizottság kijelölése.
2. Az igazgatóság és felügyelő-bizottság évi jelentése.
3. Az 1903. évi zárszámadás megállapítása, a nyereség felosztása, valamint a felmentés megadása iránti határozathozatal.
4. Netáni indítványok.

239

Kelt Békéscsabán, 1904. évi január hó 13-án.

A B.-Csabai Termény- és Áruraktár Részvénytársaság igazgatósága.

Jegyzet. Azon t. részvényesek, kik a közgyűlésen résztvenni kívánnak, felhivatnak, hogy ideiglenes elismervényeiket, vagy az azokról szóló letéti leveleket legalább 8 nappal a közgyűlést megelőzőleg a vállalat pénztáránál, vagy a Békés-Csabai Takarékpénztár-Egyesületnél Békéscsabán, vagy az Aradi Ipar- és Népbanknál Aradon letéteményezni sziveskedjenek.

MÉRLEG-SZÁMLA.

VAGYON.		TEHER	
Termény- és áruraktári épület és telek	212770 82	Részvénytőke	400000
Termény- és áruraktári vasút	25059 78	Tartalékalaptőke	5393 72
" " felszerelések	5833 44	Épület és telek értékcsökkenési alap	19727 80
Árukölcsönök	191007	Vasut értékcsökkenési alap	4757 21
Adósok	32398 79	Elfogadványok	200000
Értékpapírok	9020	Aradi Ipar- és Népbank	20565 86
Befizetetlen részvénytőke	160000	Biztosítéki letétek	11620
Békés-Csabai Takarékpénztár Egyesület	8124 40	Nyereség, egyenleg ...	18107 25
Tiszti biztosítékok ...	11620		
Átmeneti tételek	1971 89		
Pénztári állomány ...	22365 72		
	680171 84		680171 84

Békéscsabán, 1903. évi december hó 31-én.

Reisz Jenő, könyvvezető.

A B.-Csabai Termény- és Áruraktár Részvénytársaság Igazgatósága:

Varságh Béla, elnök igazgató.

Reicher Ferencz, igazgató.

Vidovszky Károly, igazgató.

Laczay Endre, igazgató.

Keresztes Ferencz, igazgató.

Havas Mór, igazgató.

Megvizsgálta és helyesnek találta

a felügyelő-bizottság:

Réthy Béla, f. ü. biz. elnök.

Dr. Fáy Samu, f. ü. biz. tag.

Kovács L. Mihály, f. ü. biz. tag

Wallerstein S. Sámuel, f. ü. biz. tag.

APRÓ HIRDETESEK.

Háziasszony!

Megösmertem és pár napig nyugtalan voltam, amiért is az Önök városában tartott szombati mulatságon résztvettem, remélve, hogy magát ott látom, de csak hugát láttam. Miért nem szólt vagy írt, én azt hittem, nincs egyedül és inkomodálja, ha megszólítottam. Én nem nősültem meg, hogy miért, azt majd elmondom. Mikor és hol találkozhatunk? Czimem a régi, de most is szerető barátja. 244

Remény!

Ugy hiszem, nem értett meg vagy nem vette figyelembe multi levelem. Levelet kértem „posztresztant” a szomszéd községbe; lakó utcája neve alatt. Mert hiába írni helytelen volna. Csókolja milliószor. 246

Nagy

arany-, ezüst- és ékszerjavító műhely!

A n. é. közönség becses tudomására hozom, hogy az eddig Bonts-házban létezett Papp Kálmán utóda-féle

aranyműves műhelyemet

Forray- és Rövid-utca sarok

(Hajós-féle üveg-üvegbe)

helyeztem át,

és mint eddig, úgy ezentúl is mindennemű javításokat olcsón és pontosan eszközök, valamint régi törött arany és ezüstneműt legmagasabb árért veszek vagy újra átalakítok. 53

A n. é. közönség becses bizalmát továbbra is kérem, tisztelettel

Papp Kálmán utóda.

Weitzer János toll.

Nikkeltzett azófék. Kapható: Inguz L. és Fiamak. Telefon 59.

Arad legnagyobb óra és ékszerraktára.

DEUTSCH IZIDOR

óras és ékszerész ARAD, TEMPLON-UTCZA Minorita-palota.

Alkalmi vételek és eladások. Legnagyobb választék és legolcsóbb bevásárlási forrás.

Ékszertárgyak, tört arany és ezüstneműek készpénzért a legmagasabb árban megvételnek vagy más új tárgyakra átcsereitelnek. 2408

— Kéretik kísérletet tenni. —

Telefon 242. sz

Kerékpár és varrógép raktár!

Kalmár * *

*** * József**

villanyműszerész ARAD, Salacz Gyula-utca 2. sz.

(Központi szállodával szemben.)

Varrógépek és kerékpárok

kedvező részletfizetések mellett kaphatók.

Készít telephon és villanycsengő berendezéseket. 247

Nagy szakszerű javító-műhely!

Közvetítési díjat nem számítok.

Elsőrangú pénzügyi képviselőként azon megbízással vettem át, hogy a tisztelt felektől, kik kölcsönért, bizalommal hozzám fordulnak, közvetítési vagy becslési díj sem általam, sem pedig az intézet által, nem lesz felszámítva.

Ajánlok

földbirtokra, házakra városi jó fekvésű, biztos bérjövédelmet hozó

törlesztéses kölcsön nyerhető következő feltételek mellett:

4%	kamatra, 50	évi törlesztésre
4 1/2%	"	40 1/2 " "
4 3/4%	"	35 " "
5%	"	30 " "

A tőke kamatfizetéssel együtt félévi részletekben törlesztetik.

A kölcsön készpénzben fizettetik ki.

Magasabb kamatu kölcsönök convertáltak. Ki és betáblázási költségeket kívánatra előlegezem. Kölcsönajánlatokat elfogad s minden felvilágosítással készséggel szolgál

Berger József

irodája

Arad, Andrassy-tér 8. sz., a Minorita templommal szemben.

Közvetítési díjat nem számítok

Aradi nyomda részvénytársaság könyvnyomdája.

ALAPITOTT 1890.

Augenstein K. Alajos

házasággözvetítő intézete

Budapest, VII., Wesselényi-utca 54. szám. Közvetít házasságokat biztos sikerrel 6 hét alatt. Eddig több ezer házasság sikerült. — Válaszbélyeg. 2411

ALAPITOTT 1890.

Meghívó!

A Világosi Cognacgyár Részvénytársaság

részvényesei a I. évi február hó 1-én délelőtt 10 órakor Fiumében, a Forgalmi bank részvénytársaság irodájában megtartandó

rendkívüli közgyűlésre

ezennel meghivatnak.

T á r g y:

1. Két igazgatósági tag lemondása folytán új igazgatósági tagok választása.
2. Az alapszabályok egyes pontjainak módosítása.
3. Esetleges indítványok.

Az igazgatóság.

Az alapszabályok 20. § a értelmében felhivatnak azon t. cz. részvényesek, kik a közgyűlésen résztvenni óhajtanak, miszerint részvényeiket a „Forgalmi bank részvénytársaságnál” Fiumében letéteményezzék. 238

Nagy lelkesedéssel

és elismerőleg nyilatkoznak a theafogyasztók, a Sultán rum és a Sultán thea keverékkel készített élvezetes italról.

Sultán Rum,

mely a theának rendkívül kellemes és finom zamatot kölcsönöz. Ára egy fél literes üvegnek 80 kr., 1 literes üvegnek 1 frt 50 kr.

Sultán Thea,

mely ötféle legjobb fajta keverékből áll. Ára: 1 deka 10 kr., 1/2 kiló 1 frt, 1/4 kiló 2 frt.

Tyükszem és szemölcs ellen

eddig páratlanul áll a híres és egyedüli biztos szer, a Hajós-féle

ANAGALLIN.

Egy üvegnek az ára 35 kr.

162

Fenti szerek kizárólag kaphatók:

Hajós Árpád

gyógyszertárában az Isteni Gond-kezelésben

Arad, Andrassy-tér 22. sz., a megyeházzal szemben.

Pusztafi és Tarsa (Budapest, V., Lipót kör-ut 17.) festékével.